

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012 - 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kateřina Štamfestová

Historický vývoj Evropské unie

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Aleš Zpěvák

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED FULL-TIME STUDIES

2012 - 2013

BACHELOR THESIS

Kateřina Štamfestová

Historic evolution of the European Union

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor: JUDr. Aleř Zpevak

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 14. června 2013

Kateřina Štamfestová, DiS.

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce JUDr. Aleši Zpěvákovi za odborné vedení, pomoc a trpělivost.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá historickým vývojem Evropské unie. V teoretické části bakalářské práce je podrobně rozebrána historie vzniku Společenství, založení Evropské unie a současný stav Evropské unie. V praktické části je rozebírán dotazník, který vyplňovali respondenti. Tématem dotazníku byla spokojenost občanů České republiky s členstvím v Evropské unii. Cílem práce bylo přiblížit vznik a vývoj Evropské unie, protože tato skutečnost se týká nás všech.

Klíčové pojmy

dotazník, Evropská unie, historie, návrh, organizace, rozšíření, smlouva, Společenství, vývoj.

Annotation

My bachelor's thesis focuses on historic evolution of the European Union. In the theoretical part the origin of Institutions of European Union, establishment of European Union and the present status of European Union have been analysed in details. The practical part has been focused on analysing of the questionnaire which has been answered by participants of a survey. The subject matter of questionnaire was the satisfaction of Czech citizens with the membership in European Union. The purpose of the thesis is to approximate the origin and evolution of European Union because we all are concerned by this matter of fact.

Key words

contract, European Union, evolution, extensit, history, Institutions, of European Union, organization, proposal, questionnaire

OBSAH

ÚVOD	9
1. VZNIK NÁZVU EVROPA	10
1.1 Prehistorie	10
1.2 Stvoření Evropy	10
2. HISTORIE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ	11
1.3 Integrace.....	12
1.3.1 Stupně integrace.....	12
1.4 Vývoj v letech 1945 - 1949.....	13
1.4.1 Marshallův plán.....	14
1.4.2 NATO	14
1.4.3 Rada Evropy.....	15
1.5 Vývoj v letech 1950 - 1960.....	16
1.5.1 Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)	16
1.5.2 Evropské obranné společenství (EOS).....	17
1.5.3 Evropské společenství pro atomovou energii.....	18
1.5.4 Evropské společenství volného obchodu (EFTA).....	18
1.6 Vývoj v letech 1961 - 1969.....	20
1.6.1 Druhá Berlínská krize	20
1.6.2 Politika „prázdných křesel“	21
1.6.3 Lucemburský kompromis.....	21
1.6.4 Evropská společenství a obnova integrace	22
1.6.5 Obnova integrace	22
1.7 Vývoj v letech 1970 - 1984.....	23
1.7.1 První rozšíření	23
1.7.1.1 Vznik Evropské rady	24
1.7.2 Druhé rozšíření.....	24
1.7.3.....	25
1.8 Vývoj 1985 - 1992.....	26

1.8.1	Třetí rozšíření	26
1.8.2	Bílá kniha	27
1.8.3	Jednotný evropský akt (JEA)	28
1.8.4	Schengenská smlouva	29
1.8.5	Erasmus	31
1.8.6	Charta základních sociálních práv společenství	31
1.8.7	Pád Berlínské zdi	31
1.8.8	Mezivládní konference - Řím	32
1.8.9	Maastrichtská smlouva	32
3. VÝVOJ EVROPSKÉ UNIE		33
1.9	Vývoj 1993 - 1996.....	33
1.9.1	Pilířová struktura	33
1.9.2	Čtvrté rozšíření	36
1.9.3	Prováděcí úmluva k Schengenské dohodě	37
1.9.4	Mezivládní konference - Turín	37
1.10	Vývoj v letech 1997 - 2012.....	39
1.10.1	Amsterodamská smlouva	39
1.10.2	Páté rozšíření	40
1.10.3	Kodaňská kritéria	40
1.10.4	Agenda 2000	40
1.10.5	Lucemburská skupina	41
1.10.6	Summit v Nice a Evropský konvent	41
1.10.7	Závěrečná jednání a vlastní rozšíření	42
1.10.8	Smlouva o Ústavě pro Evropu	42
1.10.9	Lisabonská smlouva	43
1.11	Strategie Evropa 2020	44
PRAKTICKÁ ČÁST		45
ZÁVĚR		55
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		56
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK		57
SEZNAM PŘÍLOH		58

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je Historický vývoj Evropské unie. Toto téma je aktuální, protože Evropská unie se stále rozvíjí.

Práce bude řazena chronologicky podle roků, ve kterých se staly ty nejdůležitější události.

V teoretické části bude podrobně rozebráno, jak postupně vznikaly Evropská společenství a později Evropská unie.

Práce bude začínat prehistorií a pokračovat bude tím, jak vznikl název Evropa a jak došlo ke stvoření samotné Evropy.

V další části bude uveden vznik integrace a její vývoj, poté se v práci zaměříme na vývoj od roku 1945 do současnosti. Tím jak se vyvíjela Evropská společenství, vznikaly různé organizace, které budou v práci podrobně rozebírány, např. Organizace pro evropskou spolupráci, NATO, Rada Evropy, Evropské společenství uhlí a oceli, Evropské obranné společenství, dále také Evropské společenství pro atomovou energii, Evropské společenství volného obchodu, nebo také Evropská rada.

V další části budou rozebírány smlouvy, které jsou pro rozvoj Evropských společenství a Evropské unie důležité. Budou zde uvedeny např. tyto smlouvy a dokumenty - Bílá kniha, Jednotný evropský akt, Schengenská smlouva, Prováděcí úmluva k Schengenské smlouvě, Maastrichtská smlouva, Amsterodamská smlouva, nebo Lisabonská smlouva. V práci bude také zmiňována Pilířová struktura, která byla vytvořena na základě Maastrichtské smlouvy.

V praktické části bude podrobně rozebírán dotazník, který respondenti vyplňovali buď na internetovém portálu, nebo fyzicky do připravených formulářů. Cílem dotazníku bude ukázat spokojenost občanů České republiky s členstvím v Evropské unii. Dotazník se bude skládat z jednotlivých otázek, které mimo jiné ukážou, jak se respondenti orientují v historii Evropské unie.

Cílem celé bakalářské práce bude přiblížit historii Evropské unie. Toto téma bylo zvoleno proto, že členství v Evropské unii se týká nejen minulosti, přítomnosti, ale také budoucnosti nás všech.

TEORETICKÁ ČÁST

1. VZNIK NÁZVU EVROPA

1.1 Prehistorie

Název Evropa se poprvé objevuje již u řeckého básníka Hésioda, který žil v 8. - 7. století před Kristem. V jeho básni Apollon Pythijský je Evropa popisována jako kontinentální část Řecka. Žádná vědecká teorie však nedokáže přesně říci, z jakého důvodu použil zrovna slovo Evropa. Ovšem z hypotéz si můžeme vybrat. Vědci se například zabývali teorií, že tento název vznikl na počest městečka ze západní části Malé Asie, ale nikdo skutečnou pravdu nezjistil.

Dnes se zdá pravděpodobnější, že otec dějepiscův Héródotos, který žil v 5. století před Kristem, který byl velký cestovatel a ve své devítidílné knize s názvem Historie, rozděloval svět na tři části, a sice - Evropu, Asii a Libyi (tedy pozdější Afriku). Domníval se, že Evropa je z východní části lemována mořem. Na západě ji ohraničil řekou Don, a tak to na dlouhou dobu zůstalo.

1.2 Stvoření Evropy

Většina evropských historiků, kteří se zabývají vznikem Evropy, se domnívají, že Evropa vznikla mezi koncem klasického starověku a rokem 1000. Francouzský medievalista Le Golf se domníval, že Evropa vznikla ve stejnou dobu, kdy se prosadilo křesťanství. Vymezuje tuto dobu mezi 4. - 7. století.

Český historik Dušan Třešník se spíše přikládá k názoru, že se Evropa zrodila „z ducha anarchie“, tedy v chaosu, který zapříčinil rozpad říše Karla Velikého.

Ať už to bylo jakkoli, většina historiků se přiklání k teorii, že na začátku Evropy jako politické síly bylo křesťanství, pozdní římské impérium a království Franků.

2. HISTORIE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Celkově to byla hlavně snaha o integraci, která představuje proces postupného sbližování a propojování národních ekonomik do jednotného nadnárodního ekonomického celku.

Ve starověku převažovaly hlavně motivy mocenské převahy jednoho panovníka nad ostatními, většinou méně společensky a ekonomicky vyvinutými zeměmi jako byla například Římská říše, Svatá říše římská národa německého nebo Hitlerova Třetí říše. Nesmíme opomenout ani Svaz Sovětských socialistických republik.

Ve středověku bylo hlavním integračním motivem náboženství, převážně křesťanství, které mělo za úkol spojit národy, které by pak řídila církev v čele s papežem. Problém nastal v novověku, kdy došlo k rozdělení křesťanství na katolickou, pravoslavnou a protestantskou větev z důvodu společenského tlaku na ustanovení náboženské svobody.

Jedním z důvodů integrace byla ve středověku také snaha o spojení sil. Český král Jiří z Poděbrad navrhoval, aby se všichni evropští vládci spojili, ukončili tím své vzájemné boje a své spojení využili pro boj proti Turkům.

Svůj velmi dobře propracovaný plán jednotné Evropy postavené na principech míru, svobody, blahobytu a kultury představil ve 20. letech 20. století rakouský diplomat, hrabě Coudenhove-Kalergi. Hrabě Coudenhove-Kalergi je zakladatelem Panevropského hnutí, což je nejstarší hnutí pro sjednocení Evropy. K jeho příznivcům patřili například Albert Einstein nebo Thomas Mann. Panevropa se stala předchůdcem dnešní evropské myšlenky a evropské identity. V jeho chápání měla Evropa tvořit nejen v hospodářském, ale také v kulturním a politickém ohledu protiváhu k USA, Rusku a jiným asijským zemím.

1.3 Integrace

Pojem integrace se rozšířil po 2. světové válce. Přestože integrační tendence byly patrné již v předešlé době, používaly se pro tyto trendy spíše pojmy jako sbližování, spolupráce, sdružení, sjednocení, sloučení apod.¹

Vznik integrace vede k zakládání nejrůznějších organizací a uskupení. Například:

- organizace bezpečnostní - např. NATO, Západoevropská unie
- organizace ekonomické - např. Evropská unie, APEC (Asijsko-pacifické hospodářské společenství), NAFTA (Severoamerická dohoda o volném obchodu)
- různá politická a kulturní uskupení, diskusní skupiny a asociace - např. Organizace islámské konfederace, Commonwealth, La Francophonie

1.3.1 Stupně integrace

Integrace obecně probíhá v 5 stupních:

1. Zóna volného obchodu - představuje mezinárodní uskupení, ve kterém mezi sebou členské státy odstraní všechny překážky, které by bránily volnému pohybu zboží, služeb, kapitálu a lidí. K nečlenským zemím má každá členská země svoji vlastní celní politiku.
2. Celní unie - je mezinárodní uskupení nejméně dvou států, ve kterém členské země, na základě mezinárodních smluv, obchodují s nečlenskými státy.
3. Společný trh - je to mezinárodní organizace, která umožňuje mezi členskými státy volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob.
4. Hospodářská unie - je nadnárodní organizace, která sjednocuje ekonomické podmínky, dále koordinuje hospodářské a sociální politiky členských zemí.
5. Měnová unie - je to nadnárodní organizace, která je základem pro celkovou ekonomickou integraci. Měnová unie předpokládá, že členské země budou mít jednotnou hospodářskou i měnovou politiku. Tuto politiku zajišťuje centrální banka, která je společná pro všechny členské státy.

¹ TOMŠÍK, K. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 6. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze - Provozně ekonomická fakulta, 2012. s 6. ISBN 978-80-213-2309-4

1.4 Vývoj v letech 1945 - 1949

Po druhé světové válce stála Evropa na rozhraní. Děsivé varování zkázy nutilo evropské státy k přehodnocení pohledu na tradiční strukturu organizace politiky. Evropské státy dvakrát kriticky selhaly během první poloviny 20. století ve své hlavní funkci ochrany životů a bezpečnosti svých obyvatel. Již během války vznikaly myšlenky, které navrhovaly, že by vznikly organizace, jejichž hlavními úkoly by bylo udržovat vztahy mezi evropskými národy, dále by regulovaly jejich ekonomiky a obyvatelům by zajišťovaly důstojné podmínky pro život. Hospodářská krize ve 30. letech přinesla bídu širokým vrstvám obyvatel. Tato krize byla jedním z hlavních příčin, které narušily společenské kultury a otevřely novou cestu pro rozvoj extremistických a nacionalistických hnutí ve většině Evropských států. V poválečném období se začaly objevovat návrhy na celoevropskou organizaci. Poválečná Evropa potřebovala zásadní změnu jak v ekonomické sféře, tak i ve sféře politické. Konflikt mezi evropskými státy nemohl být vyřešen do té doby, než tyto státy přistoupili na tzv. hospodářské vztahy, kterými byla odstraněna ochranná obchodní politika a byl rovněž zajištěn rovný přístup k trhům a surovinám.

V březnu 1946 měl v Curychu proslov Winston Churchill. Jako první navrhl, že by poválečnou Evropu sjednotil vznik Rady Evropy jako organizace, která by vznikla za účelem ochrany evropské kultury. Chránila by před barbarstvím, ať už nacistického či bolševického typu. Italský socialista Altiero Spinelli, který byl dlouhá léta vězněný fašisty, sepsal již v roce 1941 manifest z Ventotene, který vyzýval ke sjednocení evropských států. Navrhoval, aby státy spadaly pod jednu organizaci, která by zajistila spravedlivější vztahy mezi národy a zajistila by hospodářský růst všech vrstev společnosti.

Tyto podněty vedly v poválečném období ke vzniku mnoha organizací, které podporovaly sjednocení evropských národů. Tyto myšlenky se však lišily jak představami o politickém uspořádání Evropy, tak i politickou orientací, kterou představovali hlavně socialisté a křesťanští demokraté. Jejich vliv byl velmi omezen dvěma navzájem propojenými faktory, a sice rozhodnutím o osudu poraženého Německa a vznikající studeno válkou.

17. března 1948 uzavřela Francie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie a Spojené království vojenský obranný pakt - Bruselský Pakt. Tento pakt je považován za předchůdce NATO.

1.4.1 Marshallův plán

Hlavním úkolem bylo vyřešit ekonomickou stabilizaci. V roce 1948 vznikla Organizace pro Evropskou spolupráci (OEEC). Tato organizace vznikla z důvodu rozdělení finančních prostředků na základě Marshallova plánu. Prostřednictvím Marshallova plánu chtěly USA nejen pomoci stabilizovat Evropu, ale také pomoci sami sobě, aby se vyhnuli hospodářské krizi. Část peněz, které USA poskytly, byla vázána na nákup amerických výrobků. Marshallův plán neobsahoval žádné politické podmínky, a proto byla spoluúčast nabídnuta i Svazu sovětských socialistických republik (SSSR). USA ale věděly, že Svaz sovětských socialistických republik na tuto nabídku nepřistoupí. Tento krok si USA pojistily tak, že si vyhradily právo na inspekci a kontrolu toků finančních prostředků. SSSR ani jeho spojenci, včetně tehdejšího Československa, se do Marshallova plánu nezapojili. Marshallův plán byl ukončen v roce 1953.

1.4.2 NATO

NATO je vojensko-politická organizace. Zakládajícími členy byla Belgie, Dánsko, Francie, Island, Kanada, Nizozemské království, Norsko, Portugalsko, Spojené království a Spojené státy americké. V roce 1952 přistoupilo Řecko a Turecko. Poté v roce 1955 přistoupila Spolková republika Německo. Dále až v roce 1982 Španělsko. V roce 1999 se připojila Česká republika, s ní Maďarsko a Polsko. V roce 2004 přistoupilo nejvíce států, a sice Bulharsko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko. Posledními členy se stalo v roce 2009 Bulharsko a Albánie.

NATO plní dva základní bezpečnostní úkoly. Prvním úkolem je poskytování stabilního bezpečnostního prostředí v Evropě, které spočívá na růstu demokratických institucí, dále spočívá na závazku k mírovému řešení sporů. Druhým základním úkolem podporuje bezpečnost a stabilitu rozvoje trvalé spolupráce se všemi členskými státy a spolupráci a partnerstvím s Ukrajinou a Ruskem. Při plnění těchto dvou úkolů si mohou členské státy koordinovat svoji vnitřní politiku.

Česká republika, stejně jako jiné členské státy, plní své úkoly, které vyplývají z členství v NATO a z dalších mezinárodních smluv. Například čeští vojáci působili a působí v několika zahraničních misích, za zmínku určitě stojí mise v Kosovu a v Afghánistánu.

1.4.3 Rada Evropy

Byla založena v roce 1949. Rada Evropy je politická organizace, zastřešující organizaci evropských států, která je nejstarší politickou organizací v Evropě. Sídlo má ve Štrasburku.

Hlavním iniciátorem byly USA, které chtěly Radu Evropy jako doplněk NATO.

Projev Winstona Churchilla dne 19. září 1946 ve Švýcarském Curychu navazoval na předešlé výzvy, kterými se dožadoval vzniku Spojených států evropských. Hlavním úkolem byla snaha francouzsko-německého partnerství, které by obnovilo duchovní význam těchto dvou národů v Evropě.

Rada Evropy byla založena dne 5. května 1949 s platností od 3. srpna 1949. Jejími zakládajícími státy byly Belgie, Dánsko, Francie, Irská republika, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Švédsko a Spojené království. Postupně přistupovaly další státy. Dnes má Rada Evropy celkem 47 členských států a 6 zemí má status pozorovatele, tj. USA, Mexiko, Kanada, Japonsko, Izrael a Vatikán. Česká republika se stala jednou z členských zemí dne 30. června 1993.

V 50. letech bylo přijato několik důležitých mezinárodních úmluv, především takové úmluvy, které zabezpečují ochranu práv občanů. K prosazování těchto práv byl ve Štrasburku zřízen Evropský soud pro lidská práva.

Rada Evropy si stanovila tyto hlavní cíle:

- chránit lidská práva, pluralitní demokracii a právní stát;
- posilovat vědomí evropské kulturní identity a mnohotvárnosti a podporovat její rozvoj;
- hledat řešení problémů evropské společnosti (menšiny, xenofobie, nesnášenlivost, ochrana životního prostředí, bioetika, AIDS, organizovaný zločin atd.)
- pomáhat udržet demokratickou stabilitu v Evropě prostřednictvím podpory politických, legislativních a ústavních reforem.²

² KOLEKTIV MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, *Cíle rady Evropy*. [online]. 2012 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/rada-evropy>

1.5 Vývoj v letech 1950 - 1960

Nadstátní organizace

Nejvýznamnějším přínosem pro vznik evropské integrace v letech 1950 - 1957 je založení tří nadnárodních organizací:

1. **Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO).** Tato smlouva byla podepsána v Paříži dne 18.4.1951, také se nazývala jako Pařížská dohoda. Tato smlouva zahrnovala přenos pravomocí v oblasti těžby uhlí a obchodování s uhlím a ocelí, dále také výroba oceli.
2. **Smlouva o založení Evropského společenství atomovou energií (EUROAROM).** Tato smlouva byla podepsána v Římě dne 25.3.1957. Smlouva o založení byla jedna ze dvou tzv. Římských smluv, která upravovala společnou atomovou energetiku.
3. **Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (EHS).** Smlouva byla podepsána v Římě dne 25.3.1957. Tato smlouva je druhou smlouvou z tzv. Římských smluv. Smlouva upravovala hospodářské oblasti, které neupravovalo Evropské společenství uhlí a oceli ani Evropské společenství atomové energie. Hlavním cílem této smlouvy bylo vytvoření společného trhu se společnými pravidly hospodářské soutěže, a to s volným pohybem zboží, služeb, kapitálu a osob.

Zakládajícími státy těchto tří organizací byly ve všech třech případech Francie, Spolková republika Německo, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko.

1.5.1 Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)

O založení Evropského společenství uhlí a oceli se začalo hovořit v dubnu 1951. Francouzský ministr zahraničí Robert Schuman představil svůj plán, tzv. Schumanův plán ke sjednocení Evropy a uchování míru. Skutečným autorem byl však Jean Monnet. Je autorem původní koncepce, která byla zaměřená na Velkou Británii, která byla významným producentem uhlí a oceli. I když produkovala velké objemy uhlí a oceli nikdy nesouhlasila s připojením k Evropskému společenství uhlí a oceli. Jean

Monnet je považován za jednoho ze zakladatelů Evropských společenství. V letech 1952 - 1955 byl předsedou Evropského společenství uhlí a oceli.

Úkolem Schumanova plánu bylo zajištění mezinárodní kontroly a využití evropského uhlí a oceli. Hlavním důvodem byl velmi rozšířený zbrojní průmysl. Byla podporována prevence proti zbrojení Německa a Francie, protože tyto dva státy byly dlouhodobý rivalové.

Zakládajícími členy Evropského společenství uhlí a oceli byla Francie, Itálie, Německo a země Beneluxu. Společenství bylo založeno na supranacionálním principu, tzn., že vytváří orgány, které mají autonomii a státy na ně přenášejí část své suverenity. Z tohoto důvodu mohou tyto orgány rozhodovat i proti vůli státu. Toto společenství bylo založeno s časovým rozmezím, a to na 50 let.

Evropské společenství uhlí a oceli mělo vlastní zdroj financování. Hlavní zdroj byl tvořen určitým procentem z prodeje uhlí a oceli.

Hlavním cílem tohoto společenství bylo zavést společný trh s uhlím s ocelí mezi členskými státy. Trh byl omezován tzv. nečleny, kteří určovali své ceny, kvóty maximální výroby, a podobně.

USA měly k Evropskému společenství uhlí a oceli smíšený postoj. Podporovali sice evropskou integraci, ale nelíbilo se jim, že Velká Británie nebyla součástí tohoto společenství.

Evropské společenství uhlí a oceli mělo čtyři orgány:

1. **Vysoký úřad** - byla to obdoba dnešní Komise Evropské unie. Byl nejvyšším orgánem a v jeho čele stál Jean Monnet.
2. **Poradní shromáždění** - byl předchůdcem dnešního europarlamentu. Nemělo žádné pravomoci. Fungovalo jako poradní orgán.
3. **Rada ministrů** - předchůdce Rady Evropské unie. Skládá se z resortních ministrů, kteří určují hlavní politickou linii. Rada ministrů byl jediný mezivládní orgán, který svá rozhodnutí, musel přijmout jednohlasně.
4. **Soudní dvůr** - předchůdce dnešního Evropského soudního dvora. Tento orgán kontroloval, zda jsou dodržovány zakladatelské smlouvy.

1.5.2 Evropské obranné společenství (EOS)

Vznik Evropského obranného společenství navrhl francouzský předseda vlády René Pleven. EOS vzniklo jako reakce na „přesilu“ USA v NATO. Tzv. Plevenův plán měl být provázán s Evropským společenstvím uhlí a oceli. Jednalo se o společnou evropskou armádu, se společným ministrem obrany s tím, že národní armády budou

značně omezeny. Zakladateli Evropského obranného společenství založila Francie, Itálie, země Beneluxu a tehdejší Západní Německo.

Smlouva byla podepsána dne 27. května 1952, ale nikdy nevešla v platnost, jelikož se francouzský parlament obával vlivu Německa, zamítl ratifikaci. Aby ale nebylo vynaložené úsilí zbytečné, dohodly se evropské státy na transformaci Západní unie na Západoevropskou unii a to tím, že tam vstoupilo Německo a Francie.

Západní unie byla první evropské vojsko. Smlouvu o unii obsahovala klauzuli o vzájemné pomoci v případě, že dojde k napadení. Západní unie byla namířena proti Německu a SSSR, které nebyly součástí Západní unie. Některým Evropanům vadilo, že Západní unie zcela zastínila NATO.

Tato Západoevropská unie existuje dodnes, ale nemá žádný reálný význam.

1.5.3 Evropské společenství pro atomovou energii

Smlouva o založení Euratomu původně vznikla proto, aby napomáhala vzájemné spolupráci členských států při využívání jaderné energie.

Vzhledem k tomu, že v 50. letech byl velký nedostatek tradiční energie, hledalo šest zakládajících států v jaderné energii nejvýhodnější alternativu, jak dosáhnout energetické nezávislosti. Členské státy se spojily, aby snížily investiční náklady na vývoj jaderné energie, protože jednotlivé státy by nebyly schopny tyto náklady hradit.

Hlavním cílem této smlouvy bylo přispět k vytváření a růstu evropského jaderného průmyslu. Smlouva zaručuje, že jaderné suroviny, které jsou určeny pro civilní účely, nebudou zneužity. Pravomoci Euratomu jsou jen v mírové a civilní oblasti jaderné energie.

Při založení Euratomu obsahovala tato smlouva preambuli a 234 článků. V roce 2007 se po podpisu smluv, které pozměňovaly Smlouvu o založení Evropského společenství a Smlouvu o Evropské unii, snížil se celkový počet článků na 177. Smlouva je uspořádána do šesti hlav. Dále také obsahuje pět příloh, které se týkají například výzkumu energie, výhody, které mohou být poskytnuty společným podnikům, seznam produktů a zboží o společném jaderném trhu, a podobně.

1.5.4 Evropské společenství volného obchodu (EFTA)

Organizace Evropské společenství uhlí a oceli a Evropské hospodářské společenství byly velmi úspěšné. Docházelo k velkému růstu hrubého domácího produktu členských států. Velká Británie velice litovala, že není členem Evropského

společenství uhlí a oceli ani Evropského hospodářského společenství, a proto Evropské společenství volného obchodu.

Zakládajícími členy byla Velká Británie, Irsko, Švýcarsko, Dánsko, Švédsko a Norsko.

Na rozdíl od Evropského hospodářského společenství měla EFTA mezivládní koncepci. Hlavním cílem Evropského společenství volného obchodu bylo vytvoření zóny volného obchodu průmyslových výrobků.

EFTA měla dva zásadní nedostatky:

1. **samotný vznik** Evropského společenství volného obchodu byla lest, Velká Británie si chtěla vytvořit přímou cestu do Evropského hospodářského společenství
2. **obchodní výměna** zboží byla neefektivní a po dvou letech to Velká Británie vzdala a podala přihlášku do Evropského hospodářského společenství. Velká Británie se nikdy nestala členskou zemí Evropského společenství volného obchodu

Od 90. let je Evropské společenství volného obchodu propojeno s Evropskou unií prostřednictvím dohody o evropském hospodářském prostoru, z čehož vyplývá, že samostatně vlastně vůbec nefunguje.

V dnešní době jsou členy Evropského společenství volného obchodu Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Norsko a Island.

1.6 Vývoj v letech 1961 - 1969

Nástup nejvýznamnějšího představitele francouzského odboje 2. světové války a francouzského prezidenta (v letech 1959 - 1969) Charlese de Gaulla znamenala změnu postoje Francie k evropským společenstvím i k NATO. Francie představila návrh na vybudování tzv. **Evropy národů**, což mělo být sdružení vzájemných spolupracujících suverénních zemí. Cílem de Gaulla bylo omezit působnost společenství, které by umožňovalo, aby Francie více profitovala z členství a aby posílila své pozice.

1.6.1 Druhá Berlínská krize

Druhá berlínská krize probíhala v letech 1958 - 1961. Vyvrcholením druhé berlínské krize v roce 1961 bylo postavení berlínské zdi. Tato betonová, tři až čtyři metry vysoká zeď byla postavená bývalou NDR po 13.8.1961. Vedla kolem tehdejšího Západního Berlína. Cílem berlínské zdi bylo zastavit emigraci východních Němců na západ. V letech 1946 - 1961 emigrovalo z NDR více než 3 miliony občanů. Při pokusu o útěk bylo u berlínské zdi zastřeleno přibližně 200 lidí z NDR.

V roce 1961 Velká Británie zásadně přehodnotila svůj postoj k zahraničně-politickým záležitostem. Důvody ke změně stávajících pozic byly zejména následující:

- slábla Curchillova vize, kde Británie měla zaujímat klíčové postavení mostu mezi Evropou, USA a Commonwealthem. Probíral rychlý dekolonizační proces,
- nepodařilo se vybudovat širokou zónu volného obchodu,
- rostla obava z možné budoucí ekonomické izolace Velké Británie,
- ve Velké Británii se zvyšovala nezaměstnanost, EHS slibovalo rozšíření obchodu a povzbuzení ekonomiky,
- integraci Británie prosazovaly rovněž Spojené státy, které v ní viděly lepší obranu proti východnímu bloku (1961 Berlínská krize, 1962 Karibská krize).³

Ze shora uvedených důvodů Velká Británie požádala o členství v EHS. Rozhovory byly zahájeny v listopadu 1961. Jednání byla velmi komplikovaná, ale postupem času se podařilo problémy vyřešit. Velká Británie si chtěla zanechat

TOMŠÍK, K. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 6. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze - Provozně ekonomická fakulta, 2012. s 21. ISBN 978-80-213-2309-4

preferenční vztahy se státy EFTA, Commonwealthem a chtěla dosáhnout vyčlenění svého agrárního sektoru ze Společné zemědělské politiky.

V roce 1963 bylo zamítnuto rozšíření společenství francouzským vetem. Tento krok využila Francie proto, aby se nemusela vzdát svého dominantního postavení v rámci EHS. Touto skutečností se zhoršily vztahy uvnitř Společenství. Francouzský krok odsoudily i členské státy i Evropská komise.

S Velkou Británií žádalo o vstup do EHS i Irsko, Dánsko a Norsko. Přestože se francouzské veto těchto států nijak netýkalo, bez Velké Británie nebyly tyto státy na vstup připraveny, proto své žádosti stáhly.

1.6.2 Politika „prázdných křesel“

K nejproblémovějším oblastem EHS patřilo zemědělství a problematika financování. Tuto špatnou situaci se snažil řešit předseda Evropské komise Hallstein pomocí balíku opatření, který měl zavést vlastní příjmy EHS z cel a dovozních přírážek. S tím však Francie nesouhlasila. Kompenzací pro Francii měla být garance dostatečně vysokých cen pro zemědělce. Balík řešil i problematiku rozhodování v Radě Evropské unie, kdy mělo rozhodování kvalifikovanou většinou výrazně posílit. Hallsteinův balík měl pro Francii představovat nežádoucí posílení pozice společenství. Francie nechtěla řešit otázky balíku opatření hromadně, ale chtěla řešit každou otázku jednotlivě, což však neprosadila. Francie nemínila ustoupit ze svých požadavků, a proto v roce 1965 stáhla své významné představitelé z Rady Evropské unie a z důležitých výborů. Tímto krokem byla veškerá činnost společenství zablokována, protože nekompletní Rada nemohla cokoli jednomyslně schválit. Tím došlo ke krizi EHS. Politiku prázdných křesel uplatňovala Francie 7 měsíců.

1.6.3 Lucemburský kompromis

V lednu 1966 se situace s Francií zklidnila. Tzv. Lucemburským kompromisem byly zachovány texty zakládajících smluv. Požadavek Francie, aby tento kompromis umožňoval i nadále uplatňovat při hlasování v Evropské radě faktické veto, byla splněna a Francie mohl toto veto využít.

Krise pochopitelně měla na další vývoj integračního procesu značný dopad. Znamenala oslabení vlivu Evropské komise a byla také velmi oslabena důvěra mezi členskými státy. Tyto skutečnosti způsobily zpomalení plnění předem stanovených úkolů, hlavně postup při budování společného trhu. Krize velmi ztěžovala rozšiřování EHS.

1.6.4 Evropská společenství a obnova integrace

I během krize v 60. letech se členské státy dokázaly dohodnout na zjednodušení komunikace v rámci EHS. Tzv. Slučovací smlouvou, která byla sepsána v roce 1965, byla doposud 3 samostatná společenství sloučena a od té doby jsou označovány jako **Evropská společenství**. Jsou spravována jednou Evropskou komisí a jednou Evropskou radou. „Slučovací smlouva“ nabyla účinnosti dne 1.7.1967.

Velká Británie podala v roce 1967 druhou žádost o vstup do Evropského hospodářského společenství. Svou druhou žádost podaly i státy Irsko, Dánsko a Norsko. Francouzský prezident de Gaulle však svůj názor z roku 1963 nezměnil a přijetí žádosti Velké Británie vetoval. Toto veto ukázalo, že připojení Velké Británie do EHS nebude možný, dokud bude de Gaulle ve své funkci.

1.6.5 Obnova integrace

V roce 1969 se konala mezinárodní konference nejvyšších představitelů Evropského společenství v Haagu. Tato konference rozhodla o realizaci hospodářské a měnové unie, nebo uskutečnění přímých voleb do Evropského parlamentu. Další významnou událostí, která se stala v roce 1969, bylo zvolení nového prezidenta Francie G. Pompidu, který také navrhl systém koordinace zahraniční politiky Evropského společenství. Hlavním úkolem stále bylo zavedení vlastních příjmů EHS. Zvolení G. Pompidoua prezidentem znamenalo také změnu postoje Francie k integračnímu procesu.

1.7 Vývoj v letech 1970 - 1984

V roce 1970 byl představen tzv. **Wernerův plán**, který předpokládal, že bude vybudována měnová unie. Plán však nebyl přijat, protože nezískal dostatečnou podporu.

Na základě tzv. *Davignonovy* zprávy byl v roce 1970 přijat návrh tzv. **Evropské politické spolupráce** (EPS). Cílem tohoto návrhu bylo častější setkávání ministrů zahraničí. Bylo navrhováno, aby se ministři setkávali minimálně jednou za půl roku.

1.7.1 První rozšíření

Evropská komise v roce 1970 zahájila s kandidátskými státy přístupová jednání, která trvala přibližně jeden rok. K oficiálnímu prvnímu rozšíření Evropského společenství došlo 1.1.1973. Tzv. Evropská „šestka“ se tak rozrostla o Irsko, Dánsko a Velkou Británii. Nyní byla nazývána Evropskou „devítkou“.

V 70 letech bylo pro Velkou Británii členství v Evropském společenství z ekonomického hlediska již téměř nutností. Velká Británie měla obavy zejména z přijetí zemědělské politiky a finančního zatížení ve formě odvodů do společného rozpočtu. Británie měla v porovnání s ostatními členskými státy Evropského hospodářského společenství podstatně větší zahraniční obchod. To, že vybraná cla jsou zdrojem rozpočtu Evropského společenství, znamenalo, že by Velká Británie přispívala do společného rozpočtu největším podílem. Tím pádem by musela Velká Británie nakupovat potraviny dovážené ze zemí Commonwealthu a z dalších třetích zemí za podstatně vyšší ceny, než doposud. Velká Británie nakonec souhlasila, ale jen pod podmínkou, že budou zavedena přechodná období, která budou pro Británii výhodná.

Vzhledem k tomu, že je Irsko sousedící zemí s Velkou Británií, bylo přirozené, že se Irsko snažilo po neúspěšném pokusu o vstup do EHS v roce 1963 o budování dobrých obchodních vztahů s Británií. Rozšíření Evropského společenství pro Irsko představovalo poměrně málo problémů, irské priority neohrožovaly ani komunitární právo, ani zájmové skupiny v Evropském společenství.

Úzké vztahy s Velkou Británií mělo i Dánsko. Nejdůležitější trhy pro Dánsko představovala právě Británie a dále také Německo. Stejně jako Irsko, byl vstup Dánska do Evropského společenství především dobře propracovanou kalkulací.

V Norsku byla situace komplikovaná. Norsko si pro sebe vyjednálo výjimky a specifikovala přístupy, ale členství v Evropském společenství bylo zamítnuto v referendu. Negativní postoj občanů Norska byl dán především strachem z ohrožení zemědělského sektoru a rybolovu.

Problémy spojené se členstvím se brzy objevily ve Velké Británii. Čím se zlepšovaly ekonomické výsledky, tím více Velká Británie odváděla do společného rozpočtu. Velká Británie tedy přistoupila k vypsání nového referenda, zda má nebo nemá zůstat v Evropském společenství. Voliči v referendu potvrdili ochotu zůstat v Evropském společenství.

1.7.1.1 Vznik Evropské rady

Vznik Evropské rady ovlivnila situace na počátku 70. let 20. stol. V této době se světová ekonomika ocitla v krizi a bylo zapotřebí řešit závažné problémy způsobené kolapsem brettonwoodského měnového systému, ropnou krizí a hospodářskou nestabilitou. Tato krize se výrazně projevila i v zemích Evropského společenství. Situace vyžadovala častější operativní řešení. V roce 1974 se konal pařížský summit vládních představitelů. Na tomto summitu došlo k institucionalizaci mezivládních konferencí a to zapříčinilo vznik Evropské rady. Pod názvem Evropská rada se poprvé sešla v roce 1975. V právu Evropského společenství je Evropská rada zakotvena v Jednotném evropském aktu. Oficiální status jí byl přidělen na základě Smlouvy o Evropské unii.

Evropská rada je vrcholný politický orgán Evropské unie, který je odpovědný za základní politická rozhodnutí a řešení závažných politických problémů. Pojmem Evropská rada se označují pravidelná setkání hlav nebo vlád členských zemí Evropské unie. Jejím předchůdcem byly vrcholné konference hlav států a představitelů vlád členských zemí (mezivládní konference).⁴

Funkce Evropské rady:

- reprezentuje národní zájmy členských zemí Evropské unie a hledá společná východiska a stanoviska. Formuluje všeobecnou linii vývoje,
- obecné formulování vývoje linie podporuje přesné fungování ostatních institucí Evropské unie. Je východiskem pro iniciativy Evropské komise,
- řeší politické krize.

1.7.2 Druhé rozšíření

Další státy, které chtěly vstoupit do Evropského společenství, byly státy Jižní Evropy - Portugalsko, Španělsko a Řecko. Tyto země se v 70. letech 20. stol. zbavily nedemokratických režimů a přešly k demokratickému režimu.

⁴ TOMŠÍK, K. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 6. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze - Provozně ekonomická fakulta, 2012. s. 36. ISBN 978-80-213-2309-4

Do této doby neměla Evropská společenství žádné podmínky, které by omezovali kandidaturu na členství v Evropském společenství. V projevu před Evropským parlamentem v roce 1978 H. D. Genscher ve svém projevu uvedl, e přijímání nových členů není jen záležitostí ekonomickou, ale také otázkou upevňování demokracie v západní Evropě. Evropská společenství tak dala najevo, že se opravdu nejedná pouze o ekonomické seskupení, ale také o společenství, které usiluje o politickou jednotu.

Řecko bylo součástí tzv. první vlny rozšíření. Řecko se stalo dalším členem Evropského společenství dne 1.1.1981. Asociační dohodu mělo Řecko už od roku 1961, ale ta byla z důvodu diktatury v letech 1967 - 1974 zastavena. Druhé rozšíření Evropského společenství bylo politicky motivované snahou podpořit mladou demokracii. Mezi hlavní problémy při druhém rozšíření patřily nepřátelské řecko-turecké vztahy, ekonomické důsledky integrace, které velmi zatěžovaly společný evropský rozpočet. Dále také dopad rozšíření na fungování Evropského společenství, což znamenalo, že vstup neměl nijak zpomalit prohlubování integrace.

Proces rozšíření měl velmi rychlý průběh. Na rozdíl od předchozího rozšíření se Řecko velmi snažilo zkrátit přechodné období a Evropská společenství naopak usilovala o delší časový horizont z důvodu očekávaných vysokých nákladů. Řecko získalo skoro sedmileté přechodné období. Evropská „devítka“ se rozšířila na Evropskou „desítku“.

Na počátku 80. let 20. stol. se ostře postavila proti skutečnosti, že Velká Británie díky svému volnému obchodu přispívá nejvyšší částkou do společného rozpočtu, britská ministerská předsedkyně M. Thatcherová (byla britskou ministerskou předsedkyní v letech 1979-1990). Zdůraznila, že vstupem do Evropského společenství Velká Británie přijala zásady společné zemědělské politiky a vyvážela potraviny ze zemí Evropského společenství za podstatně vyšší ceny, než byly ceny světové. Hlavním argumentem byla tehdejší pozice Velké Británie, která vydělávala ze zavedení společné zemědělské politiky a jako průmyslově vyspělá země odváděla do rozpočtu vysoké příspěvky. Na summitu ve Fontainebleau v roce 1984 vyjádřila svůj názor, že požaduje pro Velkou Británii návrat k příspěvku do společného rozpočtu ve výši 66%. Její postoj vedl k revizi rozpočtových pravidel. M. Thatcherová prosadila tzv. britský rabat, který zaručoval návrat 66% britského příspěvku zpět do Velké Británie.

1.8 Vývoj 1985 - 1992

Evropská unie byla formována během integrační procesu Evropských společenství. V roce 1985 tento proces výrazně pokročil vpřed, během úřadování Evropské komise pod vedením Jacquese Delone. J. Delone, která byla předsedkyní Komise Evropských společenství, respektive Evropské komise v letech 1985-1995.

1.8.1 Třetí rozšíření

Druhou vlnou rozšíření se stali Španělsko a Portugalskou členskými zeměmi Evropského společenství dne 1.1.1986. Od té doby se z Evropské „desítky“ stala Evropská „dvanáctka“.

Španělsko podalo svou žádost o uzavření asociační dohody s Evropským hospodářským společenstvím již v roce 1962. Po úmrtí diktátora France v roce 1975 a po obnovení monarchie se Španělsku otevřela cesta ke členství v Evropském společenství. Žádost o vstup do Evropského společenství byla podána již v roce 1977. Hlavním cílem španělského zájmu o členství v Evropském společenství byla možnost zlepšení vlastní ekonomiky. Problematickým bodem bylo zemědělství. Španělsko svou zemědělskou činností ohrožovalo zájmy Francie a Itálie. Shora uvedený summit ve Fontainebleau vyřešil vnitřní problémy společenství, což jednání o rozšíření velmi usnadnilo.

Portugalsko po neúspěšném pokusu o vstup začátkem 60. let 20. stol. podalo novou žádost o vstup v roce 1977. Pro Evropská společenství bylo Portugalsko menším problémem, než bylo Španělsko. Zlepšení portugalského hospodářství se jevila jednodušší vzhledem k nestálosti ekonomických struktur.

Členství v ES pojímalo Portugalsko jako způsob stimulace ekonomiky a cestu k posílení nově vytvářené demokracie. Komise ve své zprávě o důsledcích vstupu Portugalska upozornila na možné narušení hospodářské homogenity ES po vstupu této země, zdůraznila 28% zaměstnanost v zemědělství a zmínila také slabé hospodářské ukazatele. Např. HNP na hlavu v Portugalsku dosahoval výše jedné třetiny průměru v zemích EU. Navzdory zmíněným problémům navrhla Komise rekonstrukční plán a svolila k zahájení rozhovorů.⁵

⁵ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2003. s. 110. ISBN 80-7325-015-2

Důsledky rozšíření:

- přijetí zemí se slabšími ekonomickými ukazateli zvýšilo heterogenitu Společenství
- rozšíření znamenalo vyšší finanční zátěž (zejména pro fond regionálního rozvoje a sociální fond),
- rozšíření přineslo rovněž pro ES nové kontakty, prohloubení obchodu se severní Afrikou a Jižní Amerikou, přispělo k rozvoji lodní dopravy,
- i přes některé negativní jevy je toto rozšíření považováno za vzorové. Integrace obou zemí neznamovala utužení ekonomických rozdílů, ale spíše jejich postupnou eliminaci, a žádná ze zemí nepůsobila jako „politická brzda“.⁶

1.8.2 Bílá kniha

Již 14.6.1985 vydala Evropská komise tzv. Bílou knihu o dokončení vnitřního trhu. Bílá kniha je oficiálním dokumentem Evropské unie, ve které je většinou formulováno stanovisko Evropské Komise k důležitým problémům integračního procesu a který obsahuje koncepci určité oblasti politiky Evropské unie. Tato kniha shrnovala všechny překážky bránící zavedení vnitřního trhu.

Tento úkol byl poprvé zmíněn již v zakládajících smlouvách Společenství. Vlivem změny zahraniční politiky Francie a jejich postojů v rámci Evropského společenství. Tyto změny postupně vedly až k vyvrcholení vnitřní krize Společenství v roce 1965. Téhož roku však došlo k přerušení původně stanoveného harmonogramu vytváření společného trhu. Lucemburský kompromis z roku 1966 zabraňoval využití možnosti uplatnit hlasování kvalifikovanou většinou ve fázi výstavby společného trhu. Členské státy tuto situaci předpokládaly, a proto vše ošetřily v zakládajících smlouvách. Tyto skutečnosti vedly k poklesu autority nadnárodních orgánů odpovědných za jeho budování. Od začátku 70. let byla možnost v rámci Evropských společenství pozorovat snižující se dodržování stanovených úkolů a cílů jednotlivých států.

Členské země se snažily chránit své národní ekonomiky pomocí tzv. netarifních opatření. Jednalo se o postupy bránící volné soutěži a uskutečnění volného pohybu

⁶ TOMŠÍK, K. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 6. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze - Provozně ekonomická fakulta, 2012. s 25. ISBN 978-80-213-2309-4

osob, zboží, služeb a kapitálu, které nebyly explicitně zmíněny v zakládajících smlouvách.

1.8.3 Jednotný evropský akt (JEA)

Jednotný evropský akt je první větší revizí zakládajících smluv. Stanovil časový rozvrh pro dokončení jednotného trhu a přijetí společné měny. Odstranil právo veta ve vybraných oblastech a rozhodl zapojit Evropský parlament do legislativního procesu. Vytvořil též podmínky pro užší spolupráci členských států v oblasti zahraniční politiky.

Smlouva obsahuje 34 článků, které mění Smlouvy o založení ESUO, EHS a Euroatomu. Ve smlouvě je zakotvena Evropská rada do primárního práva. Smlouva rovněž posiluje roli Evropského parlamentu. Je zavedena procedura spolupráce, která vymezuje podíl Parlamentu při schvalování legislativních aktů s Radou a také schvalování závazných mezinárodních závazků (např. přijímání nových členů) Parlamentem.⁷

Ve smlouvě je vnitřní trh definován jako prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je zajištěn volný pohyb zboží, osob, kapitálu a služeb v souladu s ustanovením smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství. Jednotným evropským aktem byl stanoven harmonogram dokončení jednotného vnitřního trhu končícím ke dni 31. prosince 1992. Tato smlouva mění proces rozhodování v oblasti volného pohybu zboží, osob, kapitálu a služeb, a to z jednomyslného rozhodování na rozhodování výhradně kvalifikovanou většinou.

Členské státy si ve smlouvě stanovily dva nové cíle v integraci Společenství:

1. sblížení hospodářských a měnových politik (HMU)
2. spolupráce v zahraničně-politických otázkách formou společných konzultací a vzájemné informovanosti.

Jednotný evropský akt zavádí také změny v oblasti sociální, v péči o životní prostředí, ve výzkumu a technologickém rozvoji. Tato smlouva se také zmiňuje o řešení rozdílů v ekonomické úrovni regionů Společenství a o podnětu Společenství pro podporu hospodářsky slabších regionů.

JEA pomohl dokončit jednotný vnitřní trh s hospodářskou a sociální solidaritou, které jsou považovány za vzájemně provázané cíle. Strukturální politika zavedla opatření, která napomáhají zaostalým regionům a oblastem, které byly těžce zasaženy

⁷ DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011. s. 41. ISBN 978-80-86708-95-9

průmyslovou restrukturalizací a technickým vývojem. Úkolem Evropské unie bylo podporovat spolupráci ve výzkumu a vývoji. Dále měla zajistit, aby byla patřičně brána v úvahu sociální dimenze volného trhu. Jednotný evropský akt také posílil demokratičnost Společenství tím, že dal Evropskému parlamentu nové rozhodovací pravomoci.

Komise nadále pokračovala s přípravami na prohloubení ekonomické integrace Společenství. Komise jmenovala pracovní skupinu. Výsledek této pracovní skupiny byl představen dne 12. dubna 1989 pod názvem **Delorova zpráva**. V této zprávě Komise předložila plán na zavedení společné měny ve třech etapách:

1. etapa - v první etapě bylo potřeba dosáhnout ekonomického sblížení hospodářství mezi členskými státy,
2. etapa - v této etapě bylo nutné provést legislativní změny ve Smlouvě o založení Evropského společenství, zejména pak v článku týkající se Evropské ústřední banky,
3. etapa - cílem třetí etapy bylo zafixování směnných kurzů členských států a zavedení jednotné měny.

Dne 15. června 1989 se konal v Madridu summit vrcholných představitelů členských států. Na tomto summitu vyslovili hlavy členských států a vlád souhlas k třístupňovému plánu pro zavedení **Hospodářské a měnové unie** (HMU).

1.8.4 Schengenská smlouva

Dne 14. června 1985 podepsali Francie, Německo, Belgie, Nizozemské a Lucembursko ve městě Schengen v Lucembursku dohodu, jejíž klíčovou součástí byla podmínka, že „*vnitřní hranice mohou být kdekoli překročeny bez kontroly osob*“. V den podpisu smlouvy došlo ve zmiňovaných státech k odstranění hraničních kontrol. Tento skutek byl velkým historickým úspěchem, přestože ho nebylo dosaženo pomocí Společenství, ale za pomoci mezivládní dohody.

Schengenská smlouva se do právního systému Evropské unie začlenila až Amsterodamskou smlouvou, která vstoupila v platnost v roce 1999. Státy, které se staly členy Evropské unie až po tomto roce, už Schengenskou smlouvu nepodepisují, protože tento dokument je pro ně okamžikem vstupu závazný, stejně jako všechny další smlouvy a předpisy Evropské unie.

Za předchůdce Schengenské dohody je považována **Saarbrückenská dohoda z roku 1984**. Tato dohoda byla uzavřena mezi Francií a Německem. Její vznik zapříčinily protesty řidičů kamionů proti nekonečným frontám na hraničních přechodech

mezi těmito státy. K Německu a Francii se přidaly také Belgie, Nizozemsko a Lucembursko, které měly již dříve vytvořenou svoji celní a hospodářskou unii Beneluxu s omezenými kontrolami na vnitřních hranicích.

Kromě Velké Británie, Irska, Bulharska a Rumunska jsou v současnosti do schengenské spolupráce zapojeny všechny členské země Evropské unie, a tím vytváří Schengenský prostor. Součástí Schengenského prostoru státy stávají až potom, co splní všechny podmínky, které jsou uvedeny ve smlouvě a až potom, když to schválí Rada Evropské unie. Do tohoto prostoru patří i 3 nečlenské státy Evropské unie, a sice Island, Norsko a Švýcarsko. Švýcarsko se stalo součástí schengenského prostoru dne 12. prosince 2008. V ten den byly zrušeny kontroly osob na pozemních hranicích, ale celní kontroly zboží zůstaly zachovány, protože Švýcarsko není součástí celní unie Evropské unie. Po mnoha letech v schengenském prostoru, skončily hraniční kontroly dne 29. března 2009.

Státy Monako, San Marino a Vatikán také nejsou součástí schengenského prostoru, ale na jejich hranicích se státy patřící do tohoto prostoru, se také neprovádějí hraniční kontroly.

Obrázek 1: Mapa Schengenského prostoru

Zdroj: Wikipedia, online, cit. 2013-03-17⁸

⁸ WIKIPEDIA, *Mapa Schengenského prostoru*. [online]. © 6.3.2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%BD_prostor

1.8.5 Erasmus

Dne 15. června 1987 odstartoval program Evropské unie **Erasmus**, který podporuje mobilitu studentů a pedagogů. Erasmus jsou projekty mezinárodní spolupráce mezi univerzitami v Evropě. Název Erasmus je odvozen z příjmení holandského humanisty Erasma Rotterdamského.

V současné době je v tomto projektu zapojeno téměř 90% evropských institucí vysokoškolského vzdělávání.

1.8.6 Charta základních sociálních práv společenství

Dne 9. prosince 1989 na zasedání Evropské rady bylo rozhodnuto o rozšíření plánu na vybudování jednotného trhu o sociální dimenzi a byla schválena **Charta základních sociálních práv Společenství**. Velká Británie s tímto krokem zásadně nesouhlasila. Nepodporovala ani koncepci hospodářské měnové unie, protože byla spokojená s dosavadním jednotným vnitřním trhem a s dosaženým integračním stupněm.

1.8.7 Pád Berlínské zdi

Pád Berlínské zdi 9. listopadu 1989 umožnil lidem z tehdejší NDR odejít na Západ. Po více než 40 letech zaniklo rozdělení Evropy na Východ a Západ. Dne 3 října 1990 dochází ke sjednocení Německa. Pět nových spolkových zemí se tak stává součástí Společenství a tím došlo k rozšíření Společenství o další státy, i když ne o státy jako takové, ale pouze o nové spolkové země Spolkové republiky Německa. Toto rozšíření je někdy označováno jako tzv. *skryté rozšíření* a znamená podstatné demografické a geografické rozšíření jednoho ze základajících členů.

Od 1. července 1990 liberalizovali členské státy pohyb kapitálu a užší koordinaci svých hospodářských a měnových politik.

Na novou politickou situaci, která vznikla v Evropě, na konec rozdělení Evropy na východní a západní, reagují i další mezivládní organizace. V Paříži se 21. listopadu 1990 konala Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Konference se zúčastnilo 34 zástupců členských zemí a přijaly tzv. *Pařížskou chartu*, která se týká konce rozdělení Evropy a ukončení studené války. Signatáři charty se zavazují, že budou dodržovat zásady demokracie, právní řád, a že budou respektovat lidská práva. V současnosti již více než 40 států z Východu a Západu Evropy patří k organizaci, která je od té doby nazývána Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).

1.8.8 Mezivládní konference - Řím

Mezivládní konference byla zahájena 15. červem 1990 v Římě. Dříve se vždy scházely dvě „samostatné“ konference:

1. první se věnovala problému vybudování společné měny
2. druhá konference řešila problematiku politické unie

V průběhu jednání vznikl rozpor mezi členskými zeměmi, jestli začít rozvíjet integraci Společenství, nebo počkat na stávající úrovni a věnovat se rozšiřování Společenství s ohledem na vývoj v Evropě po roce 1989.

Do řešení aktivně vstoupila Evropská komise v čele s Jacquesem Delonem, který ve svém rozboru zdůvodnil možnost společné cesty při řešení obou, jen zdánlivě hospodářské a měnové unie, politická unie a současného rozšiřování Společenství.

K úspěšnému zakončení mezivládní konference pomohl návrh Komise, který byl předložen na zasedání Evropské rady v Maastrichtu. Konference se konala ve dnech 9. - 10. prosince 1991. Přijetím Maastrichtské smlouvy dochází k vytvoření *Evropské unie*. Dále také dochází ke změně *Evropských společenství* na *Evropské společenství*.

1.8.9 Maastrichtská smlouva

Maastrichtská smlouva je dvojice smluv:

1. Smlouva o Evropské unii (SEU)
2. Smlouva o založení Evropského společenství (SES)

Maastrichtská smlouva byla dokončena a podepsána ministry zahraničí a financí členských států Společenství dne 7. února 1992, Evropský parlamentem byla schválena 7. dubna 1992. V platnost vstoupila až po ratifikaci v členských zemích dne 1. listopadu 1993. Maastrichtskou smlouvu je možné v evropském kontextu považovat za přelomovou. Maastricht představil konkrétní plán na Evropskou měnovou unii (EMU), zakotvení Společné zahraniční bezpečnostní politiky (SZBP) v nové pilířové struktuře, sjednocenou politiku v oblasti vnitřních věcí a justice a podobně.

3. VÝVOJ EVROPSKÉ UNIE

1.9 Vývoj 1993 - 1996

Vytvoření Evropské unie mělo ukázat touhu členských zemí po sjednocené Evropě, která bude více než jen hospodářským společenstvím a nadějí, že nakonec přeroste v politickou unii. Smlouva upevňuje Evropské společenství založené Římskými smlouvami a rovněž zavádí rodící se společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a spolupráci institucí v oblasti justice a vnitřních věcí. Členské státy touto smlouvou přijaly rozhodnutí o vybudování Hospodářské a měnové unie podle Delorsovy zprávy (vysvětlení v 2.7.3 Jednotný evropský akt)

Smlouva nově zavádí občanství Evropské unie jako možnou cestu k politickému sjednocení obyvatel Evropy s jiným náznakem federalistického konceptu. Každý občan členské země získal občanství Evropské unie. Občanství Evropské unie nabízí aktivní a pasivní volební právo nejen v místních volbách, ale také využití volebního práva při volbách do Evropského parlamentu. Občanství zajišťuje rovnoprávnou ochranu všem občanům u diplomatického úřadu kteréhokoli členské země, petiční právo k Evropskému parlamentu a ochranu práv u ombudsmana.

1.9.1 Pilířová struktura

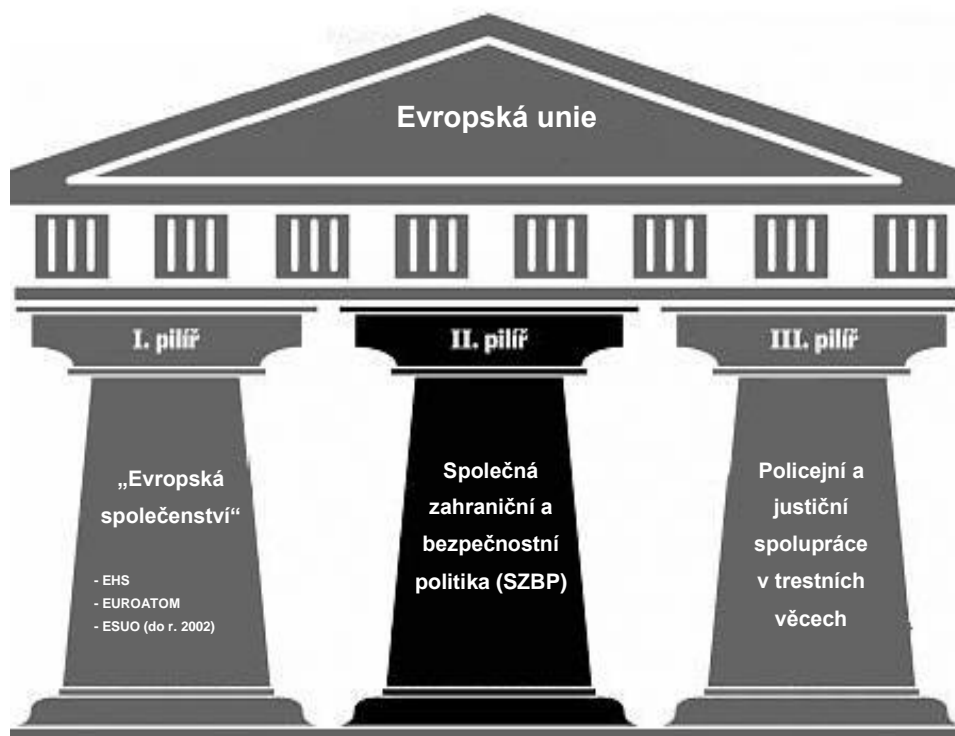
Struktura EU bývá často přirovnávána ke struktuře antického chrámu stojícího na třech pilířích:

1. první pilíř tvoří Evropské společenství a instituce stanovené zakládajícími smlouvami - Komise, Rada, Parlament a Soudní dvůr. Patří sem dosavadní hospodářská spolupráce, jejímž cílem je vybudování hospodářské a měnové unie ve Společenství,
2. ve druhém pilíři je nově zahrnuta rodící se společná zahraniční a bezpečnostní politika,
3. třetí pilíř zavádí spolupráci v oblasti vnitřních věcí a justice.

Uvedená pilířová struktura byla vytvořena na základě Maastrichtské smlouvy, která zahrnuje veškerou dosavadní evropskou integrační činnost a napomohla tak vzniknout Evropské unii. Pilířová struktura je velmi často kritizována z důvodu své složitosti a nesrozumitelnosti. Na první pohled je to pilířová struktura souměrný Maastrichtský chrám, ale v praxi stojí zejména na spolupráci v rámci prvního pilíře. Zejména potom, co začala invaze do Iráku, se jasně ukázalo, že druhý pilíř Evropské

unie, který zahrnuje společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, je velmi nestabilní, protože členské země se nejsou schopny dohodnout na jednotném postupu. Třetí pilíř je od počátku svého vzniku neustále dynamicky vyvíjen.

Obrázek 2: Pilířová struktura

Zdroj: Klička, online, cit. 2012-03-12⁹

První pilíř zahrnuje - společnou zemědělskou politiku, hospodářskou a měnovou unii, celní unii a společný trh, společnou obchodní politiku, regionální a strukturální politiku, dopravní politiku, sociální politiku, schengenský prostor, občanství v Evropské unii, vědecko-výzkumnou politiku, politiku hospodářské soutěže, ekologickou politiku, politiku ochrany spotřebitele, vzdělávání a kulturu, společnou rybolovnou politiku a azylovou příspěvkovou politiku.

⁹ KLIČKA, J. *Pilířová struktura*. [online]. © 7-11-2012 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/schvaleno-o-penze-se-postaraji-i-soukrome-fondy-20121107.html

Druhý pilíř je rozdělen na 2 politiky:

1. zahraniční politika - zahrnuje spolupráci v zahraniční politice, dodržování míru, volební pozorovatele, lidská práva, demokracii a rozvojovou pomoc
2. bezpečnostní politika - zahrnuje evropskou bezpečnostní politiku, evropské síly rychlé reakce a odzbrojování

Třetí pilíř zahrnuje - pašování drog a obchod se zbraněmi, obchod s lidmi, terorismus, zločiny proti dětem, organizovaný zločin a korupci.

Rozšíření oblastí působnosti je odrazem zjištění členských zemí. Výzkum prokázal, že nejefektivnější zastupování evropských zájmů při jednáních se světem bude přínosem pro všechny členské země. Dále bylo zjištěno, že užší spolupráce v těchto oblastech zajistí jejich obyvatelům lepší ochranu proti nezákonnému obchodu s drogami a organizovanému zločinu.

Nově je také zavedena procedura spolurozhodování, kterou se Evropský parlament stává součástí procesu přijímání legislativních aktů, a to dokonce s právem veta ve vybraných případech stanovených smlouvou. Smlouva vyžaduje vytvoření jednotného evropského volebního systému a posílení vlivu politických stran na evropské úrovni.

Politická oblast uvedená v druhém pilíři je omezena mezivládním rozměrem rozhodování, protože jedinou institucí s rozhodovacím právem je Evropská rada. Ta může přijmout společné akce a společné postoje. Všechna rozhodnutí je třeba přijímat jednomyslně ve spolupráci s Evropskou komisí a Evropským parlamentem. Ve druhém pilíři je také zahrnuta oblast obrany, včetně spolupráce s NATO a Západoevropskou unií.

Třetí pilíř zahrnuje odvětví se společnými zájmy v zájmové politice, přistěhovalecké politice, v boji proti organizovanému zločinu, oblasti celní a soudní spolupráce.

Pro obyčejné lidi byl však nejrazantnější změnou *plán vzniku hospodářské a měnové unie a zavedení společné měny (eura)*. Maastrichtská smlouva vyžaduje, aby se od 1. ledna 1999 mohla připojit k Evropské unii jen pouze ta kandidátská země, která splní předpoklad, že dodržuje konvergenční kritéria nezbytná pro stabilitu eura. Zavedení eura je velmi důležitý politický krok. Jde o nejzřetelnější znamení Evropské unie. Silné euro by mělo být schopno konkurovat hlavním mezinárodním měnám.

Dnem 1. ledna 1993 došlo k dokončení jednotného evropského trhu, tzn., že Evropská společenství jsou nyní jednotnou obchodní zónou. V této zóně je zaručen volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Evropa je v té době s více než 370 miliony obyvatel, největším jednotným trhem v industriálním světě.

Evropský měnový systém (EMS) dosáhl velkého úspěchu v dodržování stabilních směnných kurzů v 80. letech 20. století. Britská a italská libra byly v roce 1992 vystaveny tlaku k devalvaci a byly donuceny opustit měnový systém. V Evropském měnovém systému i nadále pokračovaly spekulativní tlaky, a tak se ministři financí členských států rozhodli dne 2.8.1993 zvýšit povolené flukтуаční pásmo směnných kurzů na 15 %.

Dne 1. ledna 1994 odstartovala druhá fáze Hospodářské a měnové unie (HMU). Tato fáze pokračovala až do 31. prosince 1998. Během těchto let měly členské země zkoordinovat své hospodářské a rozpočtové politiky a to tak, aby se jejich národní ekonomiky připravily na zahájení třetí fáze Hospodářské a měnové unie. Dále byly v plném proudu i přípravy na zavedení jednotné měny. Evropský měnový institut pracoval na přípravě měnové politiky tedy budoucí Evropské centrální banky.

Ve dnech 15. a 16. prosince 1995 probíhalo jednání Evropské rady v Madridu. Evropská rada reagovala na úspěšný postup druhé fáze tím, že schválila plány pro přechod ke třetí etapě Hospodářské a měnové unie. Evropská rada stanovila přesný časový rozvrh zavedení společné měny.

1.9.2 Čtvrté rozšíření

Čtvrté rozšíření bylo zahájeno vyjednávacím procesem s Rakouskem, Švédskem, Finskem a Norskem. Toto rozšíření začalo po schválení textu Maastrichtské smlouvy, což pro kandidátské státy znamenalo povinnost akceptovat nové podoby Společenství a zejména dodržování Smlouvy o Evropské unii.

Rakousko mělo významné dlouhodobé vztahy se Společenstvím. Rakousko bylo zakládajícím členem Evropského sdružení volného obchodu. Členství v Evropském hospodářském prostoru bylo pro Rakousko pouze předstupeň pro plné členství ve Společenství. Rakousko si vyjednalo výjimky zejména v souvislosti s neutralitou a závazky vyplývající z druhého pilíře Maastrichtské smlouvy, dále také v oblasti zachování zvláštních zemědělských režimů v některých zónách, v oblasti politiky životního prostředí a v oblasti tranzitní dopravy.

Finsko se obávalo zvláštního režimu zemědělství a rybnářství. Pro specifikaci arktické zóny se samotným dotačním systémem pak v referendu občané Finska podpořili vstup Finska do Společenství.

Švédsko a jeho politická scéna byla v otázce vstupu do Společenství rozdělena a tomu odpovídaly i postoje veřejnosti. Pro Švédsko bylo rovněž důležité zachování neutrality i po přistoupení do Evropské unie v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky. V průběhu vyjednávání o připojení získalo Švédsko potřebné výjimky a obyvatelé pak v referendu rozhodli, že chtějí vstoupit do Evropské unie.

Norsko žádalo o vstup do Evropské unie již potřetí. Také chtělo pro své občany určité výjimky, zejména pak v oblasti rybolovu a zemědělství. Významné byly pro Nory změny v sociální oblasti, obavy ze zachování suverenity a dále také obavy týkající se energetické politiky. Největším problémem byl však vysoký příspěvek do společného rozpočtu. Z tohoto důvodu občané Norska v referendu opět odmítli vstup do Evropské unie.

Evropská unie se dne 1. ledna 1995 rozšířila na patnáct členských států. Nové členské země přinesly více pozornosti na péči o životní prostředí a vstupem neutrálních států. Tím se změnil i vyjednávací prostor v oblasti druhého pilíře, společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

1.9.3 Prováděcí úmluva k Schengenské dohodě

Prováděcí úmluva k Schengenské dohodě byla podepsána dne 23. března 1995. Stanovila opatření potřebná k tomu, aby bylo možné upustit od kontrol osob na vnitřních hranicích mezi členskými státy. Řešila různé záležitosti od pravidel vzájemného uznání víz až po úmluvy o policejní spolupráci. Tato úmluva vstoupila v platnost nejdříve mezi Francií, Belgií, Německem, Nizozemskem, Portugalskem, Španělskem a Lucemburskem. Cestující, kteří překračovali hranice mezi těmito státy, již nebyli nijak kontrolováni.

1.9.4 Mezivládní konference - Turín

Další mezivládní konference byla zahájena dne 29. března 1996 v Turíně. Svolaná byla na základě ustanovení Smlouvy o Evropské unii. Konference představuje počátek rozhodující fáze budoucího evropského sjednocení. Na zasedání Evropské rady v prosinci 1995 v Madridu byl po složitém vyjednávání stanoven program zasedání v Turíně.

Mezi úkoly, které měly být projednány na konferenci, byla například příprava revizí a úpravy smluv tak, jak ve svém textu již předpokládala Maastrichtská smlouva. Evropská komise také chtěla projednávat takové změny, které měly být základy k tomu, aby se Evropská unie více přiblížila občanům, protože komplikované procesy rozhodování během konferencí občany Evropské unie spíše vzdalovali. S ohledem na politický vývoj ve východní a střední Evropě bylo také potřebné připravit Evropskou unii na přijímání nových členů.

Mezivládní konference v Turíně bohužel neprobíhala bez problémů. Pro první revizi smluv, která byla předložena již dříve, byla nalezena jen částečná shoda. Pozitivně byl však přijat Pakt stability a růstu. Ten měl zajistit snižování deficitu veřejných financí v členských zemích a připravit tak cestu k realizaci hospodářské a měnové unie. Nejvíce neshod panovalo v názorech na reformu institucí a jednání konference.

1.10 Vývoj v letech 1997 - 2012

Všechny nezodpovězené otázky museli řešit nejvyšší představitelé členských zemí na summitu v Amsterdamu ve dnech 16. a 17. června 1997.

1.10.1 Amsterodamská smlouva

Smlouva byla podepsána ministry zahraničních věcí dne 2. října 1997 a po celkové ratifikaci ve všech členských zemích, podle příslušných národních procedur, vstoupila v platnost dne 1. května 1999. Amsterodamská smlouva zpečetila výsledky mezivládních konferencí z let 1996 a 1997. Tato smlouva je hlavně pokusem o zpřehlednění obou smluv - přečíslovala Smlouvu o založení Evropského společenství a přeznačila Smlouvu o Evropské unii z písemného značení na číselné.

Amsterodamská smlouva přinesla tyto změny:

1. bude změněn systém obsazování Evropské komise v neprospěch velkých států,
2. pro hlasování v Radě Evropské unie bude upravena velikost kvót pro případy tzv. váženého hlasování,
3. počet poslanců v Evropském parlamentu nesmí přesáhnout číslo 700,
4. Evropská rada bude moci označit členskou zemi, která se neřídí základními zásadami Evropské unie, jako je svoboda, demokracie, lidská práva a podobně. Státu, který porušuje pravidla, by mohla být pozastavena některá práva, zejména pak hlasování v Radě Evropské unie.
5. v rámci rozvoje Evropské unie v oblasti svobody, práva a bezpečnosti, bude mít Evropská rada právo na návrh Evropské komise (a po konzultaci s parlamentem), rozhodovat o vybraných otázkách vízové povinnosti,
6. v některých otázkách, spadajících do třetího pilíře, získá Rada oprávnění rozhodovat upravenou kvalifikovanou většinou na rozdíl od jednomyslnosti. Tzn., že budou posíleny pravomoci institucí Evropské unie v boji proti finanční kriminalitě.

Jedním z hlavních cílů této smlouvy patří snaha zaměřit aktivity Evropské unie na problematiku zaměstnanosti a práva občanů. Dohoda mezi členskými státy vedla k odstranění posledních bariér volného obchodu zboží, osob, služeb, kapitálu a k posílení bezpečnosti uvnitř Evropské unie.

1.10.2 Páté rozšíření

Podmínky pro přemýšlení o dalším rozšíření Evropské unie nastaly po rozpadu bloku centrálně plánovaných ekonomik. Již v roce 1969 bylo navrženo členům Rady vzájemné hospodářské pomoci uzavření obchodní dohody s Evropským společenstvím, bohužel tato dohoda nebyla zrealizována. Vztahy mezi západní a východní Evropou se zintenzivnily až po roce 1985 po nástupu M. Gorbačova v Sovětském svazu. Výrazný posun ve vzájemných vztazích nastal až po ukončení studené války v roce 1989.

Evropská rada se problematikou východní a střední Evropy začala zabývat již na přelomu listopadu a prosince roku 1989. Prvním krokem bylo založení Evropské banky pro obnovu a rozvoj. Banka měla pomáhat při financování programů v oblasti vzdělávání, výchovy a vývoje nových technologií. V roce 1989 byl také zřízen finanční nástroj pro pomoc při hospodářské obnově Maďarska a Polska - PHARE, který byl rozšířen i na další státy v roce 1990.

1.10.3 Kodaňská kritéria

Na zasedání Evropské rady v Kodani v roce 1993 došlo ke schválení rozšíření Evropské unie o země střední a východní Evropy. Na tomto summitu byla také vysvětlena kritéria - tzv. Kodaňská kritéria, jejichž splnění bylo podmínkou členství v Evropské unii. Kandidátské země měly za úkol:

1. vybudovat stabilní instituce, které budou zaručovat demokracii, zákonnost, lidská práva a ochranu menšin,
2. vybudovat fungující tržní hospodářství, které bude schopné konkurovat tlakem a tržními silami v Evropské unii,
3. převzít závazky vyplývající z členství, vč. plnění cílů politické, hospodářské a měnové unie

Procesu rozšíření byla věnována další Bílá kniha, která byla přijata v roce 1995 v Cannes. Je nazývána *Příprava zemí střední a východní Evropy na začlenění do vnitřního trhu Unie*.

1.10.4 Agenda 2000

Informace o stavu připravenosti kandidátských zemí a současně důsledcích přistoupení nových členských států k EU spolu s návrhy možnosti dalšího postupu publikovala Komise 16. července 1997 v souhrnném materiálu nazvaném Agenda 2000. Obsahem dokumentu byla především stanoviska (opinion nebo také avis)

k jednotlivým kandidátským zemím. Na základě posouzení stavu ve všech kandidátských zemích Komise doporučila otevřít rozhovory o vstupu s Českou republikou, Maďarskem, Polskem, Slovinskem a Estonskem. Dále dokument obsahoval návrh na reformu strukturálních fondů Unie, společné zemědělské politiky a koncepci finančního plánu do roku 2006. V Agendě 2000 Komise rovněž prosazovala modifikaci stávajících metod komunikace mezi kandidátskými zeměmi a EU.¹⁰

1.10.5 Lucemburská skupina

Evropská unie původně předpokládala odlišný přístup ke kandidátským státům podle jejich schopnosti splnit Kodaňská kritéria. V roce 1997 tak vznikla tzv. *Lucemburská skupina* - Česká republika, Polsko, Maďarsko, Estonsko, Slovinsko a Kypr. S touto skupinou byly v roce 1998 oficiálně zahájeny přístupové rozhovory. Na zasedání Evropské rady v roce 1999 v Helsinkách bylo rozhodnuto, že Evropská unie zahájí jednání se všemi kandidátskými státy (tzn., že tzv. Lucemburská skupina byla doplněna skupinou Helsinskou. *Helsinská skupina* zahrnovala tyto státy - Slovensko, Rumunsko, Bulharsko, Lotyšsko, Litvu a Maltu). Takové jednání znamená, že byl uplatněn jednotný přístup.

1.10.6 Summit v Nice a Evropský konvent

I když Amsterodamská smlouva nevyřešila problémy týkající se nutných reforem institucí, musela Evropská unie vyřešit především otázky složení Evropské komise a vážení hlasů v Evropské radě po rozšíření.

V roce 2000 se uskutečnila mezivládní konference, která vyvrcholila na zasedání Evropské rady v Nice v prosinci 2000. Tzv. Smlouva z Nice navrhovala reformy, které umožnily rozšíření o státy střední a východní Evropy. Nejednalo se však o dlouhodobé řešení, která by byla schopná ustát případná další rozšiřování v budoucnu.

Poté, co byly vyřešeny otázky týkající se budoucnosti Evropské unie, byl zřízen konvent zástupců, který byl svolán Laekenskou deklarací (deklarace o budoucnosti Evropy, podle které se Evropská unie zavazuje, že se stane demokratičtější, průhlednější a efektivnější). Konvent zahájil svou činnost dne 28.2.2002 a zasedal do července 2003. Skládal se z reprezentantů vlád členských zemí (15 členů) a zástupců

¹⁰ DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. 2. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011. s. 155. ISBN 978-80-86708-95-9

národních parlament (2 členové ze všech 30 členských států). To samé platilo i pro kandidátské státy. Navíc se konventu účastnili zástupci Evropského parlamentu (16 členů) a dva zástupci Evropské komise. Členové konventu byli rozděleni do deseti pracovních skupin.

1.10.7 Závěrečná jednání a vlastní rozšíření

Na summitu v Kodani v prosinci 2002 byla definitivně ukončena jednání o vstupu do Evropské unie. Závěrečnou smlouvu o připojení podepsalo 25 představitelů členských a kandidátských států na summitu v Athénách v dubnu 2003. Po úspěšném referendu, které proběhlo ve dnech 13. a 14. června 2003, se stala Česká republika spolu s devíti kandidátskými státy (Slovensko, Polsko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta a Kypr) členy Evropské unie k 1.5.2004.

O členství v Evropské unii žádalo i Bulharsko a Rumunsko. Vzhledem k tomu, že nesplňovali Kodaňská kritéria, muselo být odloženo jejich připojení k EU. Bulharsko a Rumunsko se stalo členy Evropské unie až 1. ledna 2007.

Mezitím byly v roce 2005 zahájeny přístupové rozhovory s Chorvatskem a Tureckem. Chorvatsko podepsalo v prosinci 2011 přístupovou smlouvu. Chorvatsko se stane členem Evropské unie k 1. červenci 2013.

Evropská unie vyžadovala po Turecku zrušení trestu smrti. V roce 2004 vstupuje v Turecku v platnost nové trestní právo. V říjnu doporučuje Evropská komise Turecku, aby zažádalo o vstup do EU. V prosinci roku 2004 je oznámen termín jednání o vstup na listopad 2005 s možným vstupem Turecka do Evropské unie nejdříve v roce 2014.

1.10.8 Smlouva o Ústavě pro Evropu

Smlouva o Ústavě pro Evropu, která je také nazývána euroústava nebo evropská ústava, měla být novým základním dokumentem Evropské unie. Tento dokument měl nahradit dosavadní systém několika smluv. Návrh vycházel z Římských smluv a z Maastrichtské smlouvy, který byl doplněn o Amsterodamskou smlouvu a Smlouvu z Nice. Evropská ústava měla také přinést další reformy institucí Evropské unie, které se nepodařilo dojednat ve Smlouvě z Nice. Smlouva měla zajistit větší transparentnost Evropské unie. Ústava byla v roce 2005, v referendu ve Francii a Nizozemí, odmítnuta.

Na summitu Evropské rady v červnu 2007 se představitelé členských zemí Evropské unie shodli na konečném znění dohody. Základem měla být vypracována

nová, tzv. Reformní smlouva, která se týkala Evropské unie a jejího fungování. Bylo upuštěno od pojmu „ústava“. Základním kamenem smlouvy se stal původní text euroústavy, ze kterého byly vyjmuty články týkající se symbolů Evropské unie a některé další sporné body. Velká část obsahu euroústavy, jako byla například právní subjektivita Evropské unie, posílení Evropského parlamentu, dále rozšířené rozhodování kvalifikovanou většinou v Evropské radě nebo vytvoření úřadu předsedy Evropské rady, zůstala zachována. Nové znění smlouvy podepsali dne 13. prosince 2007 zástupci 27 zemí v portugalském Lisabonu (= Lisabonská smlouva).

1.10.9 Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva, neboli také Reformní (oficiální, plný název zní „Lisabonská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii a smlouvu o Založení Evropské unie“) byla podepsána na závěr portugalského předsednictví 13. prosince 2007 v klášteře sv. Jeronýma v portugalském městě. Podepsali ji představitelé všech států Unie - za Českou republiku premiér Mirek Topolánek a ministr zahraničí Karel Schwarzenberg (prezident V. Klaus opět nabídku odmítl). Je nepochybné, že Evropská unie potřebuje jako sůl modernější právní dokument, jen za poslední desetiletí se zcela zásadním způsobem proměnila. Zavedla jednotnou měnu, rozšířila prostor bez vnitřních hranic, přijala nových 12 členských zemí apod. Přitom zároveň čelí novým výzvám, ekonomickou globalizací počínaje a mezinárodním terorismem konče. Smlouva tedy upravuje fungování EU s cílem reformovat rozhodovací mechanismy a modernizovat všechny instituce, pro sjednocenou Evropu je více než zapotřebí.¹¹

Jedním ze států, který nepřijal Lisabonskou smlouvu, bylo Irsko. Občané Irska v referendu dne 13. června 2008 odmítli její přijetí.

Lisabonská smlouva vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009.

¹¹ VEBER, V. *Dějiny sjednocené Evropy*, 3. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012. s. 590. ISBN 978-80-7422-183-5

1.11 Strategie Evropa 2020

José Manuel Barroso, předseda Evropské komise představil strategii Evropské unie - „Evropa 2020“. Strategie Evropa 2020 byla předložena Evropskou komisí dne 3. března 2010 a schválena byla Evropskou Radou dne 17. června 2010.

Jejím cílem je, aby bylo dosaženo nového růstu v příštím desetiletí. Evropská komise chce za pomoci členských států, Evropského parlamentu a dalších zasvěcených, aby se v dnešním měnícím se světě v Evropské unii vytvořila inteligentní a stabilní ekonomika, která bude podporovat sociální začleňování. Tyto tři uvedené, vzájemně provázané priority by měly Evropské unii a členským zemím pomoci ke zvýšení zaměstnanosti, produktivity a napomoci ke zlepšení sociální solidarity.

Evropská unie si stanovila pět základních cílů, které se týkají zaměstnanosti, vzdělávání, inovace, sociálního začleňování a změny klimatu a energetiky. Tyto cíle by měly být splněny do roku 2020. Všechny členské země si v každé z těchto odvětví stanovily své vlastní cíle. Celou strategii tak podpoří konkrétní činy na úrovni Evropské unie i členských zemí.

PRAKTICKÁ ČÁST

Respondenti vyplňovali dotazník na téma „**Spokojenost občanů České republiky s členstvím v Evropské unii**“.

Dotazník byl vyvěšen na internetovém portálu: www.vyplnto.cz, kde byl dostupný široké veřejnosti. 100 dotazníků bylo rozdáno mezi občany, kteří fyzicky vyplňovali kroužkovací metodou, nebo doplňovali své odpovědi.

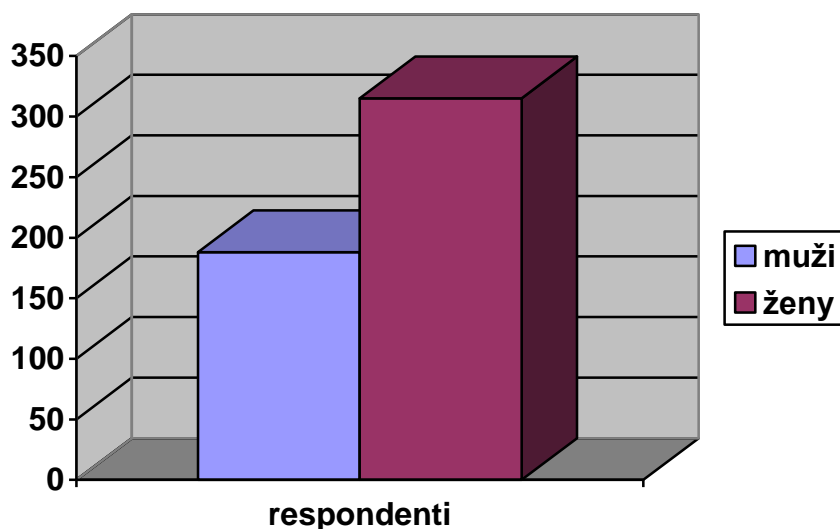
Dotazník se skládá z 10 otázek. V další části praktické části je podrobně rozebráno, jak respondenti odpovídali.

Otázka č. 1

Jste?

muž žena

Respondenti uváděli, zda jsou muži či ženy. Graf zobrazuje, že dotazník vyplnilo 188 mužů a 315 žen.

Graf 1 - Pohlaví respondentů

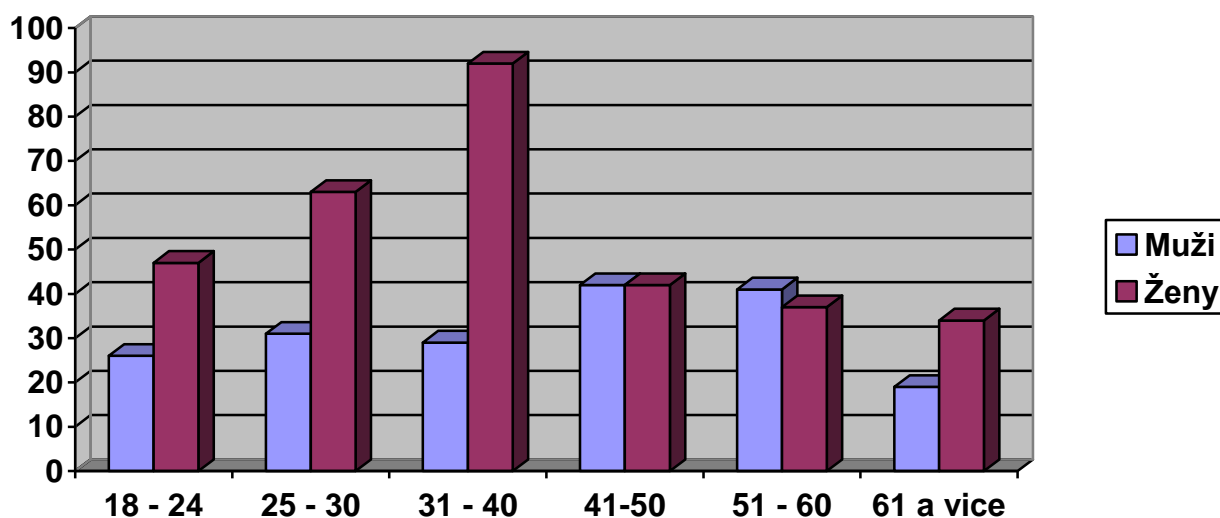
Otázka č. 2

Do které věkové kategorie spadáte?

18-24 25-30 31-40 41-50 51-60 61 a více

Graf obrazuje, že respondenti byli ve věkových skupinách v těchto počtech:

- 18 - 24 26 mužů a 47 žen
- 25 - 30 31 mužů a 63 žen
- 31 - 40 29 mužů a 92 žen
- 41 - 50 42 mužů a 42 žen
- 51 - 60 41 mužů a 37 žen
- 61 a více 19 mužů a 34 žen

Graf 2 - Věk respondentů

Jak je podle grafu poznat, tak nejvíce respondentů vyplnilo dotazník ve věkových kategoriích 31 - 40 a 41 - 50 let. Podle průzkumů jsou lidé v kategoriích 31-40 a 41-50 nejvíce nakloněni k vyplňování dotazníků, protože tím udávají směr, jakým chtějí oni sami jít. Pokud chce společnost přivést nový výrobek na trh, většinou se řídí podle toho, jak se výrobek zamlouvá lidem právě ve věku v rozmezí 30 - 50 let. Jsou to lidé, kteří už mají určité pracovní postavení, vybudovanou kariéru a našetřeny dostatečné finanční prostředky k tomu, aby mohli investovat do nových věcí.

Otázka č. 3

V jakém roce vznikla Evropská unie?

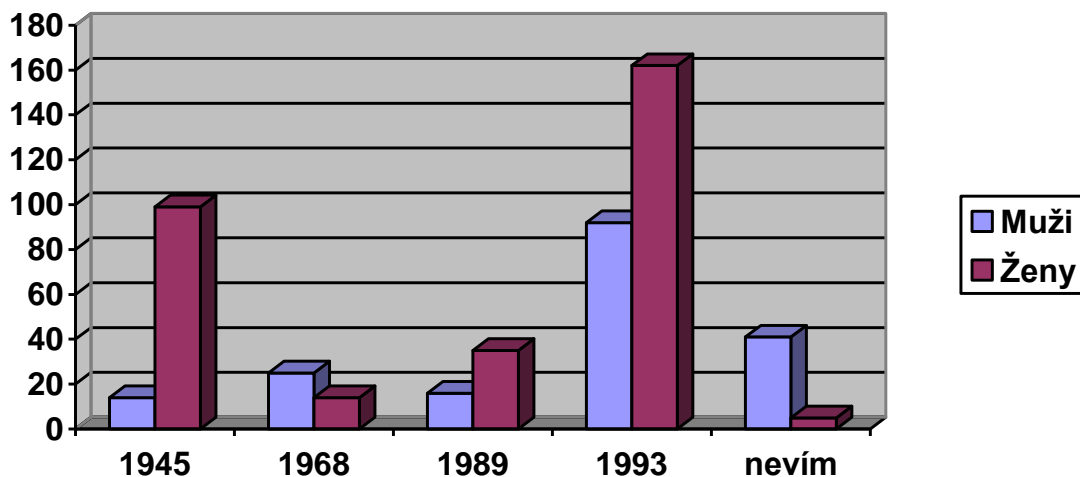
- a) 1945 b) 1968 c) 1989 d) 1993 e) nevím

Tato otázka byla položena zcela záměrně. Účelem dotazníku bylo také zjistit, jaký přehled mají občané České republiky o historii. Roky v této otázce byly také zvoleny záměrně. V roce 1945 skončila II. světová válka a vznikly Evropská společenství. Největší událostí v roce 1968 byla Invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa (okupace ČSSR). V roce 1989 ve dnech 17. listopadu a 29. prosince došlo k pádu komunistické strany a k povstání studentů vysokých škol = Sametová revoluce. V roce 1993 vznikla Evropská unie na základě Smlouvy o založení Evropské unie. Někteří občané odpověď na otázku neznali, a proto označili jako svou odpověď možnost e).

Respondenti odpovídali následovně:

- rok 1945 14 mužů a 99 žen
- rok 1968 25 mužů a 14 žen
- rok 1989 16 mužů a 35 žen
- rok 1993 92 mužů a 162 žen
- nevím 41 mužů a 5 žen

Tato otázka ukázala, že nejvíce občanů ví, kdy Evropská unie vznikla. Zrovna tak se ukázalo, že i když jsou všechny ostatní roky velmi významné, snadno se respondenti spletli.

Graf 3 - Vznik Evropské unie podle odpovědí respondentů

Otázka č. 4

V jakém roce se stala Česká republika členem Evropské unie?

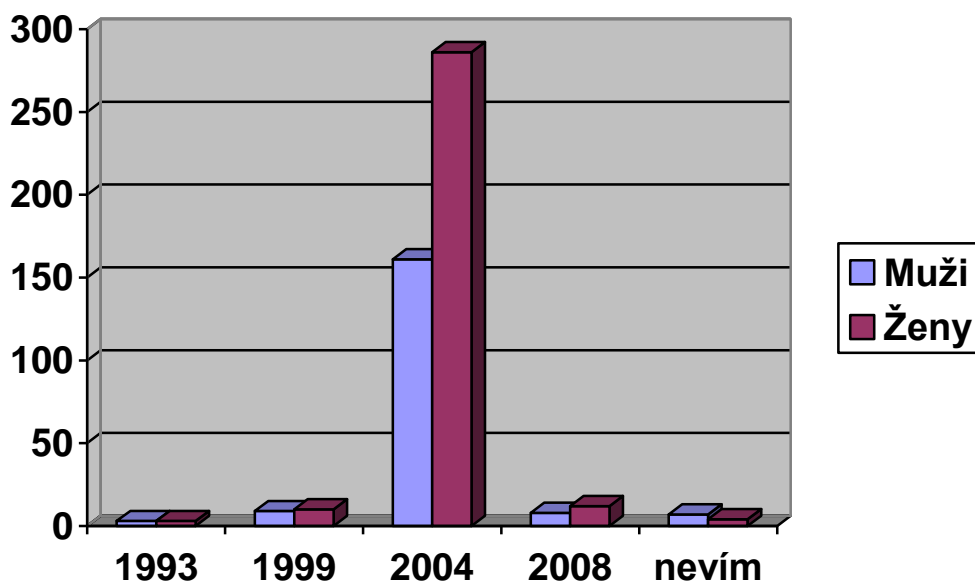
- a) 1993 b) 1999 c) 2004 d) 2008 e) nevím

Stejně jako otázka č. 3, tak i tato otázka byla uvedena záměrně. Členství v Evropské unii je jedním z nejvýznamnějších kroků České republiky.

Respondenti odpovídali takto:

- rok 1993 3 muži a 3 ženy
- rok 1999 9 mužů a 10 žen
- rok 2004 161 mužů a 286 žen
- rok 2008 8 mužů a 12 žen
- nevím 7 mužů a 4 ženy

Už na první pohled je zřejmé, že o připojení České republiky k Evropské unii mají občané větší přehled než o samotném vzniku EU. Referendum v České republice probíhalo ve dnech 15. a 16. června 2003. Referendum bylo úspěšné.

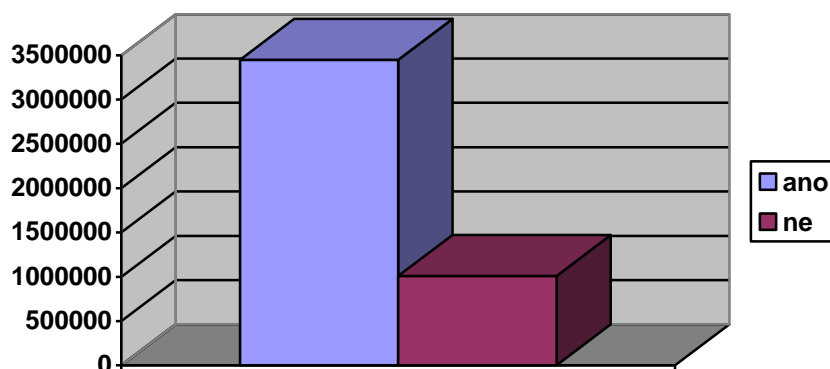
Graf 4 - Připojení ČR k Evropské unii podle odpovědí respondentů

Otázka č. 5

Zúčastnil(a) jste se referenda, ve kterém se rozhodovalo o připojení České republiky k Evropské unii?

- Ano Ne

Referendum se konalo ve dnech 15. a 16. června 2003. Česká republika se stala jednou z členských zemí Evropské unie ke dni 1. květnu 2004. Volební právo mělo 8 259 525 občanů. Z tohoto celkové počtu se zúčastnilo 4 557 960 občanů, z nichž 3 446 758 občanů (tedy 77,33% z celkové počtu) volilo pro připojení a 1 010 448 (tedy 22,67% z celkového počtu) občanů proti. V procentuelním vyčíslení byla volební účast 55,21 %.

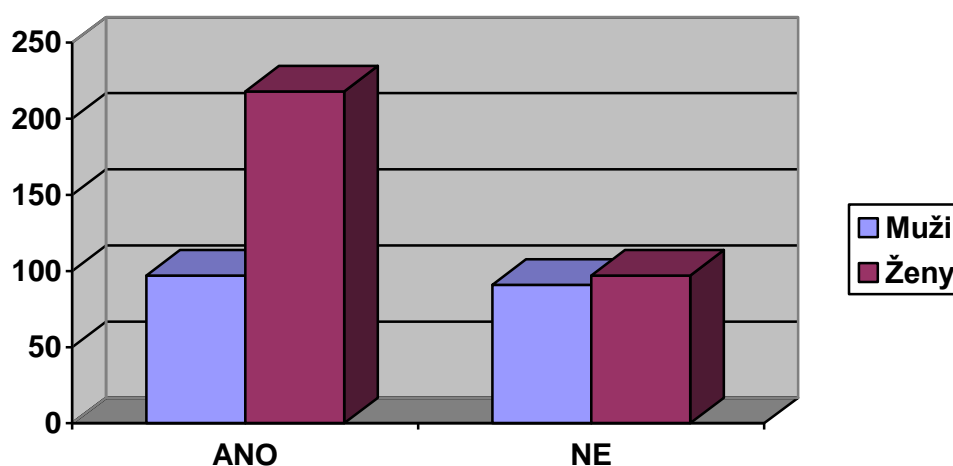

Graf 5 - Celková účast v referendu - údaje Českého statistického úřadu

Podle údajů z dotazníku volili občané takto:

- ANO 97 mužů a 218 žen
- NE 91 mužů a 97 žen

Muži volili celkem vyrovnaně, ale u žen je rozdíl patrný na první pohled.

Graf 6 - Účast v referendu - údaje z dotazníků

Otázka č. 6

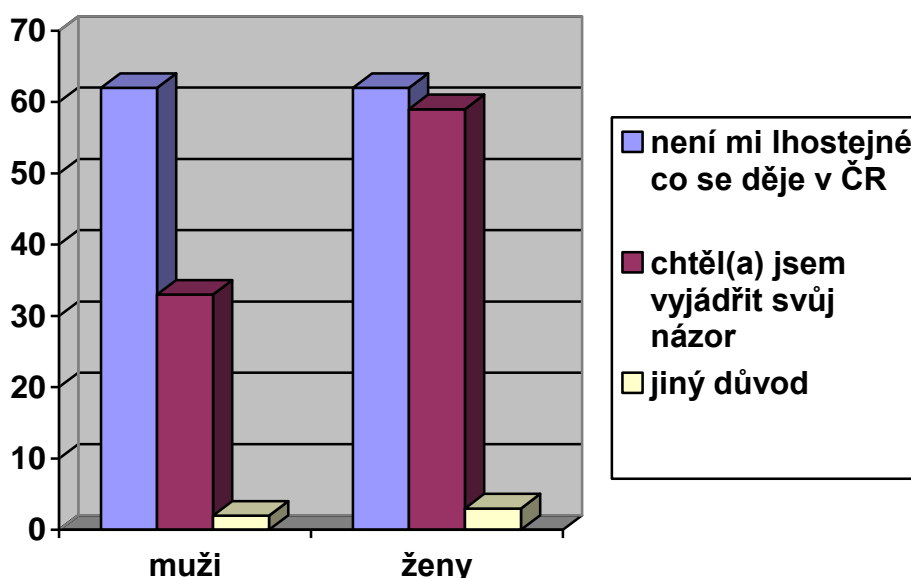
Podle odpovědi z otázky č. 5 odpovězte na otázku č. 6.

Pokud Ano z jakého důvodu?

Nejvíce respondentů zvolilo odpověď a) tedy, že jim není lhostejné, co se děje v České republice. Tuto variantu zvolilo 62 mužů a 156 žen.

Odpověď b) tedy, že chtěli vyjádřit svůj názor, si vybralo 33 mužů a 59 žen.

Odpověď c) tedy jiný důvod, zvolili 2 muži a 3 ženy. Zde se všichni respondenti shodli na tom, že vždy když se konají jakékoli volby, vždy jdou a svůj hlas do urny vhodí. Můžou poté argumentovat tím, že oni se vyjádřili a Ti, kteří nevolili, si mohou tzv. „drbat hlavu“, že to výsledek nebyl takový, jaký by chtěli.

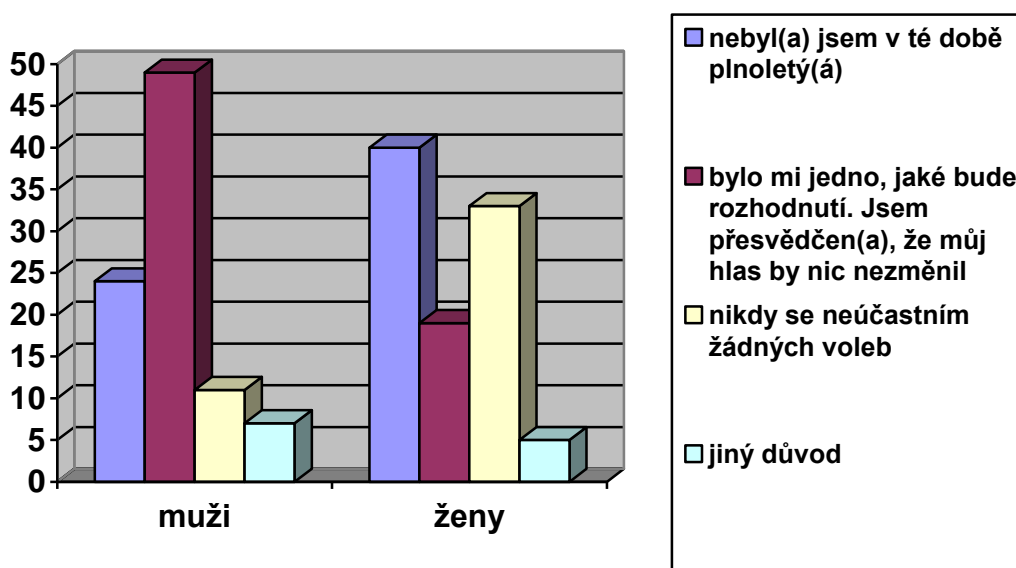
Graf 7 - Proč se respondenti zúčastnili referenda

Pokud Ne z jakého důvodu?

Odpověď a) nebyl(a) jsem v té době plnoletý(á) zvolilo 24 mužů a 40 žen. Odpověď b) bylo mi to jedno, jaké bude rozhodnutí. Jsem přesvědčen(a), že můj hlas by nic nezměnil, zvolilo 49 mužů a 19 žen. Odpověď c) nikdy se neúčastním žádných voleb, zaškrtno 11 mužů a 33 žen.

Odpověď d) jiný důvod, zvolilo 7 mužů a 5 žen. Tři muži doplnili, že byli v té době na zahraniční služební cestě a čtyři muži doplnili, že byli s rodinou v zahraniční

na dovolené. Dvě ženy uvedly, že v době, kdy se konalo referendum, ležely v porodnici a tři ženy doplnily, že byly na rodinné dovolené v zahraničí.

Graf 8 - Proč se respondenti nezúčastnili referenda

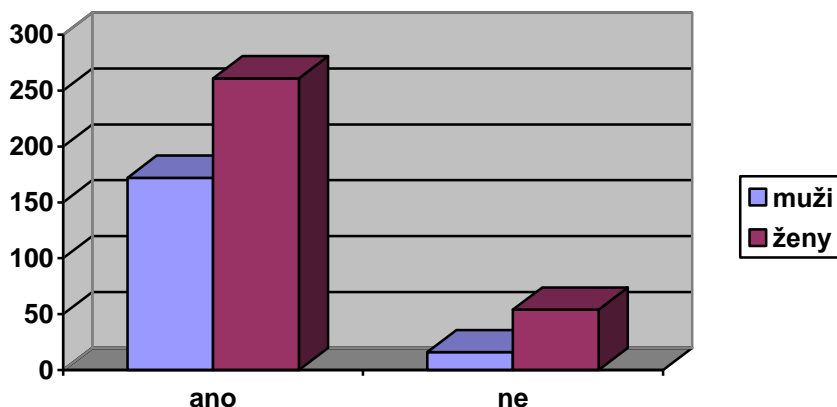
Otázka č. 7

Pokud by se konalo referendum nyní, volil(a) byste stejně?

Ano Ne

Většina respondentů je podle svých odpovědí přesvědčena, že by svá rozhodnutí neměnili.

172 mužů a 261 žen by volilo v současném referendu stejně, jako v roce 2003. Své rozhodnutí by změnilo 16 mužů a 54 žen.

Graf 9 - Pokud by se konalo referendum v současnosti, volili by respondenti stejně?

Otázka č. 8

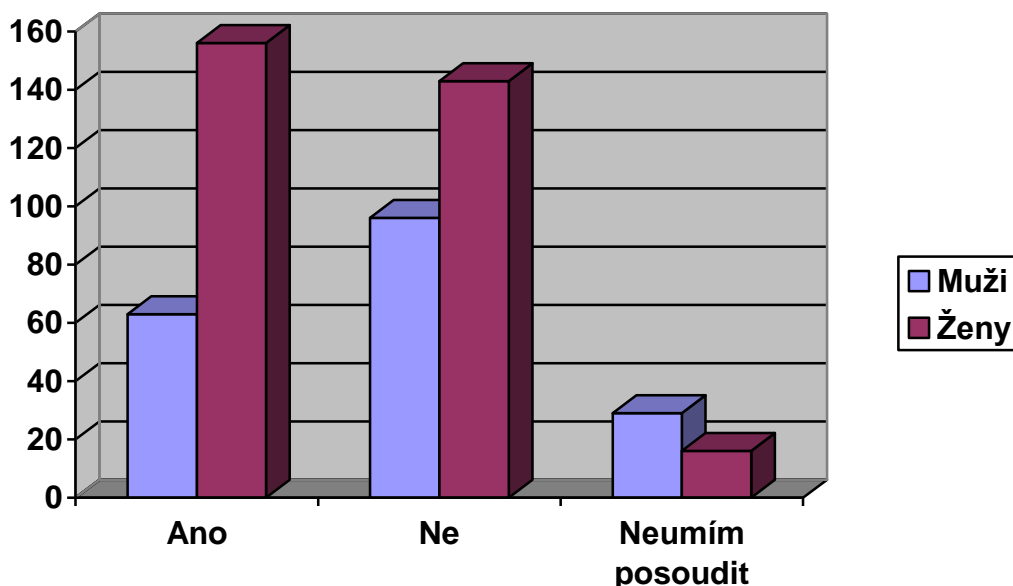
Myslíte si, že členství v Evropské unii má pro Českou republiku pozitivní dopad?

- a) Ano b) Ne c) Neumím posoudit

63 mužů si myslí, že členství v Evropské unii má pozitivní dopad. Bohužel větší počet mužů, a sice 96 mužů, si myslí, že členství v EU není přínosem pro ČR. 29 mužů nedokáže posoudit, zda z toho má Česká republika nějaký profit.

Z celkového počtu 315 žen, si 156 myslí, že členství v Evropské unii má pozitivní dopad pro ČR a 143 žen si myslí, že pozitivní dopad nemá. 16 žen tuto skutečnost posoudit nedokáže.

Respondenti, kteří vyplňovali dotazník fyzicky a měli zájem ho rozebrat, mi sdělili, že jsou spokojeni pouze napůl. Jsou sice spokojeni s volným cestováním a obchodem, ale nejsou spokojeni s tím, že došlo ke zničení hospodářství. České podniky, které perfektně fungovaly a dokázaly zabezpečit bezchybný chod celého tehdejšího Československa, byly rozprodány nebo zavřeny. Zavření některých podniků zapříčinilo velký nárůst nezaměstnanosti. Nejen tyto důvody, ale i spoustu dalších zabraňují občanům České republiky, aby byli spokojení s Členstvím v Evropské unii.

Graf 10 - Vidí respondenti členství České republiky v Evropské unii jako kladnou skutečnost?

Otázka č. 9

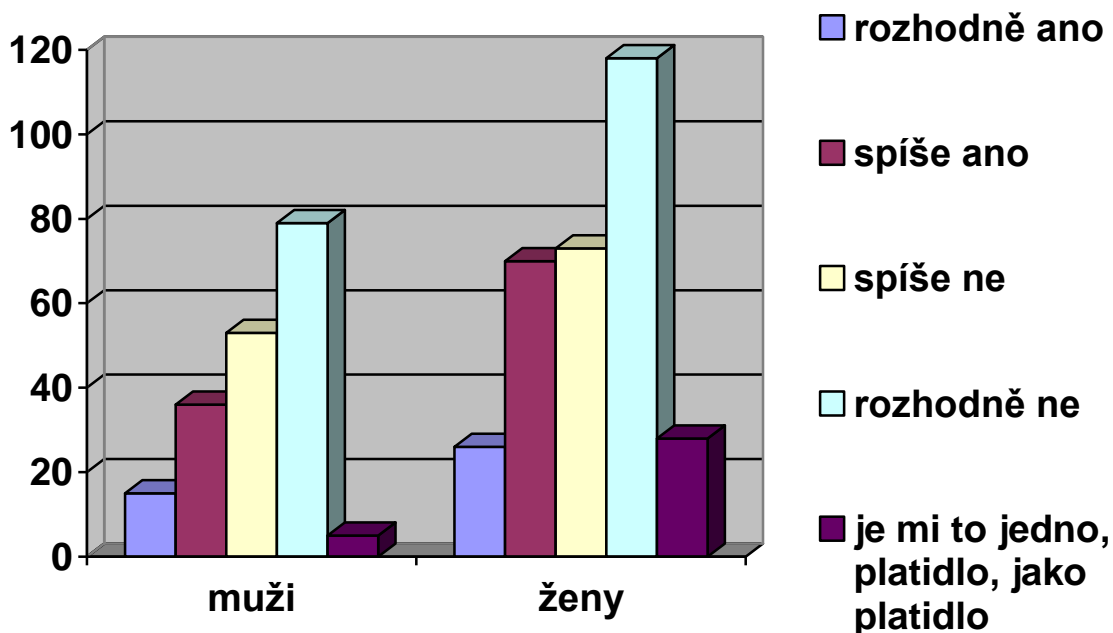
Členství v Evropské unii také znamená, že by se v České republice mohlo přejít z českých bankovek na společnou měnu euro. Jste pro přijetí společné měny?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne
- e) je mi to jedno, platidlo jako platidlo

Společnou měnu euro přijalo již 17 členských států Evropské unie a 6 nečlenských zemí. Respondenti odpovídali následovně:

- rozhodně ano 15 mužů a 26 žen
- spíše ano 36 mužů a 70 žen
- spíše ne 53 mužů a 73 žen
- rozhodně ne 79 mužů a 118 žen
- je mi to jedno, platidlo jako platidlo 5 mužů a 29 žen.

Podle grafu je zřejmé, že většina mužů i žen nechtějí platit společnou měnou euro.

Graf 11 - Chtějí respondenti společnou měnu euro?

Otázka č. 10

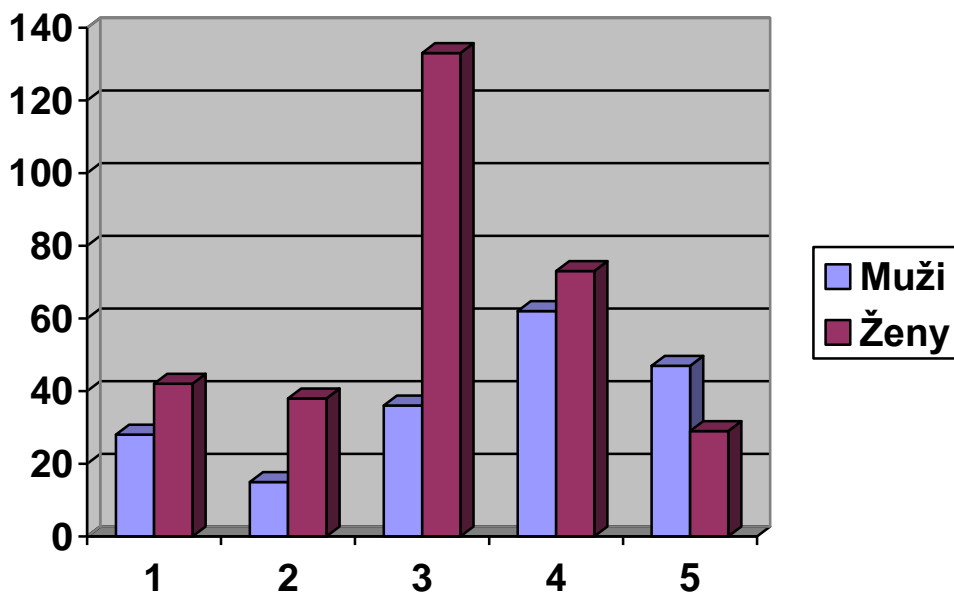
Jak jste celkově spokojen(a) s členstvím v Evropské unii jako občan České republiky? Označujte jako ve škole.

1 2 3 4 5

Respondenti známkovali následovně:

1	28 mužů a 42 žen
2	15 mužů a 38 žen
3	36 mužů a 133 žen
4	62 mužů a 73 žen
5	47 mužů a 29 žen.

Již z prvního pohledu na graf je zřejmé, že občané České republiky nejsou moc spokojeni. Respondenti, kteří vyplňovali dotazník fyzicky do formulářů a měli zájem rozebrat své odpovědi, mi sdělili, že nejsou s členstvím nijak zvlášť spokojeni. Hlavním důvodem je zvýšená kriminalita, nekontrolovatelné obchodování s drogami a podobně. Lidé, kterým vadili za minulého režimu celní kontroly, tak by je v dnešní době opět přivítali.

Graf 12 - Jak jsou respondenti spokojeni s členstvím v EU

ZÁVĚR

Tématem bakalářské práce byla Historie Evropské unie.

V teoretické části je podrobně rozebráno, jak vznikala Evropská společenství a později Evropská unie.

Práce začíná dávnou prehistorií a pokračuje tím, jak vznikl název Evropa a jak došlo ke stvoření Evropy.

Další částí je vznik a vývoj integrace. Poté je v teoretické části uveden vývoj Evropských společenství od roku 1945 do roku 1993. Tím jak se vyvíjela Evropská společenství, vznikaly různé organizace, které jsem v práci chronologicky uvedla a podrobně rozebírala. V práci jsou uvedeny např. tyto organizace - Organizace pro evropskou spolupráci, NATO, Rada Evropy, Evropská společenství uhlí a oceli, Evropské obranné společenství, dále také Evropské společenství pro atomovou energii, Evropské společenství volného obchodu, nebo také Evropská rada.

V další části teoretické práce jsou rozebírány smlouvy, které byly velmi důležité pro rozvoj Evropských společenství a jsou důležité pro fungování Evropské unie. V práci jsem uvedla např. tyto smlouvy a dokumenty - Bílá kniha, Jednotný evropský akt, Schengenská smlouva, Prováděcí úmluva k Schengenské smlouvě, Charta základních sociálních práv Společenství, Maastrichtská smlouva, Amsterodamská smlouva, Smlouva o Ústavě pro Evropu, nebo Lisabonská smlouva. Dále jsem v práci uvedla nejvýznamnější konference a summity, na kterých byly projednávány další postupy rozvoje Evropských společenství i Evropské unie. V práci je také zmiňována Pilířová struktura, která byla vytvořena na základě Maastrichtské smlouvy.

Praktická část je postavena na základě dotazníku, který respondenti vyplňovali buď na internetovém portálu, nebo fyzicky do připravených formulářů. Dotazník, na téma „Spokojenost občanů České republiky s členstvím v Evropské unii“, neukazuje pouze spokojenost občanů, ale nacházejí se zde i otázky, které jsou zaměřené na orientaci v základní historii Evropské unie.

Cílem dotazníku bylo ukázat spokojenost občanů České republiky s členstvím v Evropské unii. Odpovědi respondentů na dotazníky, jsou v praktické části podrobně rozebírány a přehledně zobrazeny v grafech.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

TOMŠÍK, K. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 6. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze - Provozně ekonomická fakulta, 2012. ISBN 978-80-213-2309-4

VEBER, V. *Dějiny sjednocené Evropy*, 3. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-183-5

FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2003. ISBN 80-7325-015-2

Seznam použitých internetových zdrojů

KOLEKTIV MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Cíle Rady Evropy*. [online]. 2006-2012 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/rada-evropy>

KLIČKA, J. *Pilířová struktura*. [online]. © 7-11-2012 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/schvaleno-o-penze-se-postaraji-i-soukrome-fondy-20121107.html

WIKIPEDIA, *Mapa Schengenského prostoru*. [online]. © 6.3.2013 [cit. 2013-03-17]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%BD_prostor

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1: MAPA SCHENGENSKÉHO PROSTORU	30
OBRÁZEK 2: PILÍŘOVÁ STRUKTURA	34

Seznam grafů

GRAF 1 - POHLAVÍ RESPONDENTŮ	45
GRAF 2 - VĚK RESPONDENTŮ	46
GRAF 3 - VZNIK EVROPSKÉ UNIE PODLE ODPOVĚDÍ RESPONDENTŮ	47
GRAF 4 - PŘIPOJENÍ ČR K EVROPSKÉ UNII PODLE ODPOVĚDÍ RESPONDENTŮ	48
GRAF 5 - CELKOVÁ ÚČAST V REFERENDU - ÚDAJE ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU	49
GRAF 6 - ÚČAST V REFERENDU - ÚDAJE Z DOTAZNÍKŮ	49
GRAF 7 - PROČ SE RESPONDENTI ZÚČASTNILI REFERENDA	50
GRAF 8 - PROČ SE RESPONDENTI NEZÚČASTNILI REFERENDA	51
GRAF 9 - POKUD BY SE KONALO REFERENDUM V SOUČASNOSTI, VOLILI BY RESPONDENTI STEJNĚ?	51
GRAF 10 - VIDÍ RESPONDENTI ČLENSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V EVROPSKÉ UNII JAKO KLADNOU SKUTEČNOST?	52
GRAF 11 - CHTĚJÍ RESPONDENTI SPOLEČNOU MĚNU EURO?	53
GRAF 12 - JAK JSOU RESPONDENTI SPOKOJENI S ČLENSTVÍM V EU	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník

Dotazník

Dobrý den, jsem studentka Univerzity Jana Amose Komenského v Praze, oboru Evropská hospodářskosprávní studia. Chtěla bych Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku na téma Spokojenost občanů České republiky s členstvím v Evropské unii. Tento dotazník je zcela anonymní a pomůže mi při vypracování praktické části mé bakalářské práce.

Své odpovědi prosím kroužkujte, nebo vypište.

1. Jste?

muž žena

2. Do které věkové kategorie spadáte?

18-24 25-30 31-40 41-50 51-60 61 a více

3. V jakém roce vznikla Evropská unie?

a) 1945 b) 1968 c) 1989 d) 1993 e) nevím

4. V jakém roce se stala Česká republika členem Evropské unie?

a) 1993 b) 1999 c) 2004 d) 2008 e) nevím

5. Zúčastnil(a) jste se referenda, ve kterém se rozhodovalo o připojení České republiky k Evropské unii?

Ano Ne

6. Podle odpovědi z otázky č. 5 odpovězte na otázku č. 6.

Pokud Ano z jakého důvodu?

- a) není mi lhostejné co se děje v České republice
- b) chtěl(a) jsem vyjádřit svůj názor
- c) jiný důvod (doplňte)

Pokud Ne z jakého důvodu?

- a) nebyl(a) jsem v té době plnoletý(á)
- b) bylo mi to jedno, jaké bude rozhodnutí. Jsem přesvědčen(a), že můj hlas by nic nezměnil
- c) nikdy se neúčastním žádných voleb
- d) jiný důvod (doplňte)

7. Pokud by se konalo referendum nyní, volil(a) byste stejně?

Ano Ne

8. Myslíte si, že členství v Evropské unii má pro Českou republiku pozitivní dopad?

a) Ano b) Ne c) Neumím posoudit

9. Členství v Evropské unii také znamená, že by se v České republice mohlo přejít z českých bankovek na společnou měnu euro. Jste pro přijetí společné měny?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne
- e) je mi to jedno, platidlo jako platidlo

10. Jak jste celkově spokojen(a) s členstvím v Evropské unii jako občan České republiky? Oznámujte jako ve škole.

1 2 3 4 5

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Kateřina Štamfestová, DiS.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kateřina Štamfestová, DiS.

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: kombinované

Název práce: Historický vývoj Evropské unie

Rok: 2012 - 2013

Počet stran textu bez příloh: 55

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 3

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 3

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: JUDr. Aleš Zpěvák